

KULTURA W 2005 R.

SPIS TREŚCI

	Tabl.
PRZEDMOWA	x
UWAGI METODYCZNE	x
KULTURA W 2005 r.	x
DZIAŁ I. WYBRANE DANE O WYDATKACH BUDŻETU PAŃSTWA I BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA KULTURĘ I OCHRONĘ DZIEDZICTWA NARODOWEGO W 2005 R	
Wydatki publiczne na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego według źródła finansowania.....	1
Wydatki budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego według rozdziałów klasyfikacji budżetowej	2
Wydatki bieżące budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego według rozdziałów klasyfikacji budżetowej.....	3
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego według wybranych rozdziałów klasyfikacji budżetowej i województw	4
Udział wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego na wybrane formy działalności kulturalnej w wydatkach na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego według województw.....	5
Udział wydatków jednostek samorządu terytorialnego poszczególnych województw na wybrane formy działalności kulturalnej w wydatkach ogółem budżetów jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego	6
DZIAŁ II. WYBRANE DANE O GOSPODARSTWACH DOMOWYCH	
Przeciętne wydatki na kulturę na 1 osobę rocznie w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych	1(7)
Przeciętne wydatki na kulturę na 1 osobę rocznie w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych w 2005 r.	1A(8)
Udział wydatków na wybrane artykuły i usługi kulturalne w przeciętnych wydatkach na kulturę na 1 osobę rocznie w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych	2(9)
Udział wydatków na wybrane artykuły i usługi kulturalne w przeciętnych wydatkach na kulturę na 1 osobę rocznie w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych w 2005 r.....	2A(10)
Przeciętne wydatki na kulturę na 1 osobę rocznie w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych i klasy wielkości miejscowości w 2005 r.	3(11)

	Tabl.
Przeciętne wydatki na wybrane artykuły użytku kulturalnego na 1 osobę rocznie w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych i klasy wielkości miejscowości w 2005 r.	4(12)
Wypożyczenie gospodarstw domowych wyposażonych w wybrany sprzęt audiowizualny według grup społeczno-ekonomicznych w 2005 r.	5(13)
Wypożyczenie gospodarstw domowych w wybrany sprzęt audiowizualny według grup społeczno-ekonomicznych i klasy wielkości miejscowości w 2005 r.	6(14)
DZIAŁ III. WYDAWNICTWA	
Książki i broszury wydane	1(15)
Książki i broszury według języka wydania	2(16)
Książki i broszury wydane według działów klasyfikacji UNESCO	3(17)
Książki i broszury wydane według miejsca wydania - tytuły	4(18)
Książki i broszury wydane według miejsca wydania - nakłady	5(19)
Gazety (periodyki informacji ogólnej) i czasopisma (inne periodyki) wydane	6(20)
Czasopisma wydane według działów klasyfikacji UNESCO	7(21)
Gazety i czasopisma wydane według miejsca wydania - tytuły	8(22)
Gazety i czasopisma wydane według miejsca wydania - nakłady globalne	9(23)
DZIAŁ IV. BIBLIOTEKI	
Sieć i działalność bibliotek publicznych w 2005 r.	1(24)
Sieć i działalność bibliotek publicznych w miastach w 2005 r.	2(25)
Sieć i działalność bibliotek publicznych na wsi w 2005 r.	3(26)
Biblioteki publiczne	4(27)
Biblioteki publiczne w miastach	5(28)
Biblioteki publiczne na wsi	6(29)
Wpływy materiałów bibliotecznych do bibliotek publicznych w ciągu roku	7(30)
Wpływy materiałów bibliotecznych do bibliotek publicznych w miastach w ciągu roku	8(31)
Wpływy materiałów bibliotecznych do bibliotek publicznych na wsi w ciągu roku	9(32)
Ubytki materiałów bibliotecznych w ciągu roku w bibliotekach publicznych	10(33)
Ubytki materiałów bibliotecznych w ciągu roku w bibliotekach publicznych w miastach	11(34)
Ubytki materiałów bibliotecznych w ciągu roku w bibliotekach publicznych na wsi	12(35)
Zbiory bibliotek publicznych	13(36)
Zbiory bibliotek publicznych w miastach	14(37)
Zbiory bibliotek publicznych na wsi	15(38)
Biblioteki publiczne według wielkości księgozbioru	16(39)
Biblioteki publiczne według wielkości księgozbioru w miastach	17(40)
Biblioteki publiczne według wielkości księgozbioru na wsi	18(41)
Czytelnicy zarejestrowani w bibliotekach publicznych według wieku	19(42)
Czytelnicy zarejestrowani w bibliotekach publicznych według zajęcia	20(43)
Czytelnicy i udostępnianie zbiorów na miejscu w bibliotekach publicznych	21(44)

	Tabl.
Czytelnicy i udostępnianie zbiorów na miejscu w bibliotekach publicznych w miastach.....	22(45)
Czytelnicy i udostępnienia zbiorów na miejscu w bibliotekach publicznych na wsi.....	23(46)
Wypożyczenia na zewnątrz w bibliotekach publicznych.....	24(47)
Wypożyczenia na zewnątrz w bibliotekach publicznych w miastach.....	25(48)
Wypożyczenia na zewnątrz w bibliotekach publicznych na wsi	26(49)
Punkty biblioteczne	27(50)
Punkty biblioteczne w miastach.....	28(51)
Punkty biblioteczne na wsi	29(52)
Komputeryzacja bibliotek	30(53)
Komputeryzacja bibliotek w miastach.	31(54)
Komputeryzacja bibliotek na wsi	32(55)
Biblioteki publiczne według regionów (NTS 1), województw (NTS 2) i podregionów (NTS 3) w 2005 r. – ważniejsze dane	33(56)
Biblioteki naukowe	34(57)
Wpływy materiałów bibliotecznych do bibliotek naukowych.....	35(58)
Zbiory bibliotek naukowych	36(59)
Wypożyczenia na zewnątrz czytelnikom indywidualnym w bibliotekach naukowych	37(60)
Udostępnianie zbiorów na miejscu czytelnikom indywidualnym w bibliotekach naukowych	38(61)
Wypożyczenia międzybiblioteczne w bibliotekach naukowych do bibliotek krajowych.....	39(62)
Wypożyczenia międzybiblioteczne w bibliotekach naukowych do bibliotek zagranicznych.....	40(63)
Wypożyczenia międzybiblioteczne w bibliotekach naukowych z bibliotek zagranicznych.....	41(64)
Biblioteki naukowe według wielkości księgozbioru.....	42(65)
Komputeryzacja bibliotek naukowych.....	43(66)
Biblioteki pedagogiczne.....	44(67)
Wpływy materiałów bibliotecznych do bibliotek pedagogicznych	45(68)
Zbiory bibliotek pedagogicznych.....	46(69)
Wypożyczenia na zewnątrz czytelnikom indywidualnym w bibliotekach pedagogicznych.....	47(70)
Udostępnianie zbiorów na miejscu czytelnikom indywidualnym w bibliotekach pedagogicznych.....	48(71)
Komputeryzacja bibliotek pedagogicznych	49(72)
Biblioteki fachowe	50(73)
Wpływy materiałów bibliotecznych do bibliotek fachowych.....	51(74)
Zbiory bibliotek fachowych	52(75)
Wypożyczenia na zewnątrz czytelnikom indywidualnym w bibliotekach fachowych	53(76)
Udostępnianie zbiorów na miejscu czytelnikom indywidualnym w bibliotekach fachowych	54(77)
Komputeryzacja bibliotek fachowych.....	55(78)
Ośrodki informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej (INTE)	56(79)
Wpływy materiałów bibliotecznych do ośrodków INTE.....	57(80)

	Tabl.
Zbiory ośrodków INTE	58(81)
Wypożyczenia na zewnątrz czytelnikom indywidualnym w ośrodkach INTE.....	59(82)
Udostępnianie zbiorów na miejscu czytelnikom indywidualnym w ośrodkach INTE.....	60(83)
Komputeryzacja w ośrodkach INTE	61(84)
Biblioteki fachowo-beletrystyczne.....	62(85)
Wpływy materiałów bibliotecznych do bibliotek fachowo-beletrystycznych	63(86)
Zbiory bibliotek fachowo-beletrystycznych.....	64(87)
Wypożyczenia na zewnątrz czytelnikom indywidualnym w bibliotekach fachowo-beletrystycznych.....	65(88)
Udostępnianie zbiorów na miejscu czytelnikom indywidualnym w bibliotekach fachowo-beletrystycznych.....	66(89)
Komputeryzacja w bibliotekach fachowo-beletrystycznych.....	67(90)
Biblioteki zakładów pracy.....	68(91)
Biblioteki towarzystw naukowych	69(92)
Wpływy materiałów bibliotecznych do bibliotek towarzystw naukowych	70(93)
Zbiory bibliotek towarzystw naukowych	71(94)
Wypożyczenia na zewnątrz czytelnikom indywidualnym w bibliotekach towarzystw naukowych	72(95)
Udostępnianie zbiorów na miejscu czytelnikom indywidualnym w bibliotekach towarzystw naukowych	73(96)
Komputeryzacja w bibliotekach towarzystw naukowych	74(97)
DZIAŁ V. WYSTAWIENICTWO	
A. MUZEA	
Muzea.....	1(98)
Sieć i działalność muzeów według organizatorów i województw.....	2(99)
Sieć i działalność muzeów w miastach w 2005 r. według województw	3(100)
Sieć i działalność muzeów na wsi w 2005 r. według województw	4(101)
Muzea według rodzajów i województw	5(102)
Muzealia według dyscyplin i rodzajów muzeów	6(103)
Muzealia według dyscyplin i województw	7(104)
Depozyty według dyscyplin i województw	8(105)
Zwiedzający muzea i wystawy muzealne w 2005 r. według rodzajów muzeów i województw	9(106)
Wystawy za granicą zorganizowane przez muzea w 2005 r. według krajów.....	10(107)
Działalność oświatowa muzeów według województw	11(108)
Lekcje muzealne zrealizowane w 2005 r. według rodzajów muzeów i województw	12(109)
Działalność wydawnicza muzeów według województw	13(110)
Muzea samorządów terytorialnych według rodzajów muzeów i województw	14(111)
Ważniejsze dane o działalności muzeów według regionów (NTS 1), województw (NTS 2) i podregionów (NTS 3) w 2005 r.....	15(112)
B. INSTYTUCJE PARAMUZEALNE W 2005 R.	
Instytucje paramuzealne.....	16(113)
Okazy i inne eksponaty według dyscyplin i rodzajów instytucji paramuzealnych	17(114)

	Tabl.
Sieć i działalność instytucji paramuzealnych według organizatorów i województw	18(115)
Instytucje paramuzealne według rodzajów i zwiedzający - według rodzajów instytucji i województw	19(116)
Działalność oświatowa instytucji paramuzealnych według województw	20(117)
Działalność wydawnicza instytucji paramuzealnych według województw	21(118)
C. GALERIE WEDŁUG WOJEWÓDZTW	
Galerie według organizatorów (ogółem, w tym miasta wojewódzkie)	22(119)
Zbiory własne galerii państwowych i samorządowych	23(120)
Działalność wystawiennicza w kraju. Aukcje	24(121)
Działalność wystawiennicza galerii	25(122)
Wybrane formy działalności oświatowej	26(123)
Działalność wydawnicza galerii państwowych i samorządowych	27(124)
Działalność wydawnicza innych galerii	28(125)
Ważniejsze dane o działalności galerii według regionów (NTS 1), województw (NTS 2) i podregionów (NTS 3) w 2005 r.	29(126)
DZIAŁ VI. TEATRY, INSTYTUCJE MUZYCZNE I ROZRYWKOWE	
Działalność teatrów i instytucji muzycznych według siedziby	1(127)
Teatry i instytucje muzyczne według siedziby	2(128)
Sceny w teatrach i instytucjach muzycznych według siedziby	3(129)
Miejsca na widowni w stałych salach w teatrach i instytucjach muzycznych według siedziby	4(130)
Przedstawienia i koncerty w teatrach i instytucjach muzycznych według siedziby	5(131)
Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych według siedziby	6(132)
Przedstawienia i koncerty oraz widzowie i słuchacze w stałych salach teatrów i instytucji muzycznych według siedziby	7(133)
Teatry dramatyczne według siedziby	8(134)
Teatry lalkowe według siedziby	9(135)
Teatry muzyczne według siedziby	10(136)
Filharmonie, orkiestry symfoniczne i kameralne oraz chóry według siedziby	11(137)
Przedstawienia i koncerty oraz widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych według województw	12(138)
Przedstawienia zespołów i artystów zagranicznych w teatrach i instytucjach muzycznych według siedziby	13(139)
Widzowie na przedstawieniach zespołów i artystów zagranicznych w teatrach i instytucjach muzycznych według siedziby	14(140)
Działalność przedsiębiorstw (agencji) estradowych	15(141)
Wybrane wskaźniki dotyczące teatrów, instytucji muzycznych i rozrywkowych według województw	16(142)
Działalność za granicą teatrów, instytucji muzycznych i estradowych według krajów	17(143)
Przedstawienia zrealizowane za granicą według rodzajów instytucji i ich siedziby	18(144)
Działalność teatrów i instytucji muzycznych w 2005 r. według regionów (NTS 1) województw (NTS 2) i podregionów (NTS 3)	19(145)

	Tabl.
DZIAŁ VII. DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY I ŚWIETLICE	
Działalność domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic w 2005 r.	1(146)
Działalność domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic w miastach w 2005 r.	2(147)
Działalność domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic na wsi w 2005 r.	3(148)
Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice według województw	4(149)
Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w miastach według województw	5(150)
Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na wsi według województw	6(151)
Instytucje kultury według organizatorów i województw	7(152)
Instytucje kultury w miastach według organizatorów i województw	8(153)
Instytucje kultury na wsi według organizatorów i województw	9(154)
Instytucje kultury działające w samodzielnym obiekcie według województw	10(155)
Instytucje kultury w miastach działające w samodzielnym obiekcie według województw	11(156)
Instytucje kultury na wsi działające w samodzielnym obiekcie według województw	12(157)
Powierzchnia użytkowa instytucji kultury w m ² według województw	13(158)
Powierzchnia użytkowa instytucji kultury w m ² w miastach według województw	14(159)
Powierzchnia użytkowa instytucji kultury w m ² na wsi według województw	15(160)
Instytucje kultury według powierzchni użytkowej w m ² i województw	16(161)
Instytucje kultury w miastach według powierzchni użytkowej w m ² i województw	17(162)
Instytucje kultury na wsi według powierzchni użytkowej w m ² i województw	18(163)
Pracownie specjalistyczne według województw	19(164)
Pracownie specjalistyczne w miastach według województw	20(165)
Pracownie specjalistyczne na wsi według województw	21(166)
Pracownicy zatrudnieni w domach kultury, ośrodkach kultury, klubach i świetlicach według województw	22(167)
Pracownicy zatrudnieni w domach kultury, ośrodkach kultury, klubach i świetlicach w miastach według województw	23(168)
Pracownicy zatrudnieni w domach kultury, ośrodkach kultury, klubach i świetlicach na wsi według województw	24(169)
Instytucje kultury posiadające salę widowiskową i prowadzące bibliotekę według województw	25(170)
Instytucje kultury w miastach posiadające salę widowiskową i prowadzące bibliotekę według województw	26(171)
Instytucje kultury na wsi posiadające salę widowiskową i prowadzące bibliotekę według województw	27(172)
Międzyresortowy program edukacji kulturalnej realizowany przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice według województw	28(173)
Międzyresortowy program edukacji kulturalnej realizowany przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w miastach według województw	29(174)
Międzyresortowy program edukacji kulturalnej realizowany przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na wsi według województw	30(175)
Imprezy zorganizowane przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice według województw (ogółem, na 1 instytucję)	31(176)
Imprezy zorganizowane przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w miastach według województw (ogółem, na 1 instytucję)	32(177)

	Tabl.
Imprezy zorganizowane przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na wsi według województw (ogółem, na 1 instytucję)	33(178)
Uczestnicy imprez zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice według województw	34(179)
Uczestnicy imprez zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice (na 1 instytucję) według województw	35(180)
Uczestnicy imprez zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice (na 1 imprezę) według województw	36(181)
Uczestnicy imprez zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w miastach według województw	37(182)
Uczestnicy imprez zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w miastach (na 1 instytucję) według województw	38(183)
Uczestnicy imprez zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w miastach (na 1 imprezę) według województw	39(184)
Uczestnicy imprez zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na wsi według województw	40(185)
Uczestnicy imprez zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na wsi (na 1 instytucję) według województw	41(186)
Uczestnicy imprez zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na wsi (na 1 imprezę) według województw	42(187)
Zespoły artystyczne w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach według województw	43(188)
Zespoły artystyczne w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach w miastach według województw	44(189)
Zespoły artystyczne w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach na wsi według województw	45(190)
Członkowie zespołów artystycznych w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach według województw (A. Ogółem)	46(191)
Członkowie zespołów artystycznych w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach według województw (B. W tym dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat)	47(192)
Członkowie zespołów artystycznych w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach w miastach według województw (A. Ogółem)	48(193)
Członkowie zespołów artystycznych w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach w miastach według województw (B. W tym dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat)	49(194)
Członkowie zespołów artystycznych w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach na wsi według województw (A. Ogółem)	50(195)
Członkowie zespołów artystycznych w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach na wsi według województw (B. W tym dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat)	51(196)
Koła (kluby) w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach według województw	52(197)
Koła (kluby) w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach w miastach według województw	53(198)
Koła (kluby) w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach na wsi według województw	54(199)

	Tabl.
Członkowie kół (klubów) w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach według województw (A. Ogółem).....	55(200)
Członkowie kół (klubów) w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach według województw (B. W tym dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat	56(201)
Członkowie kół (klubów) w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach w miastach według województw (A. Ogółem).....	57(202)
Członkowie kół (klubów) w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach w miastach według województw (B. W tym dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat)	58(203)
Członkowie kół (klubów) w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach na wsi według województw (A. Ogółem)	59(204)
Członkowie kół (klubów) w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach na wsi według województw (B. W tym dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat)....	60(205)
Kursy zorganizowane przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice według województw	61(206)
Kursy zorganizowane przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w miastach według województw	62(207)
Kursy zorganizowane przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na wsi według województw	63(208)
Absolwenci kursów zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice według województw (A. Ogółem).....	64(209)
Absolwenci kursów zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice według województw (B. W tym dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat)	65(210)
Absolwenci kursów zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w miastach według województw (A. Ogółem)	66(211)
Absolwenci kursów zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w miastach według województw (B. W tym dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat)	67(212)
Absolwenci kursów zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na wsi według województw (A. Ogółem)	68(213)
Absolwenci kursów zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na wsi według województw (B. W tym dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat)	69(214)
Ważniejsze dane o działalności domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic według regionów (NTS 1), województw (NTS 2) i podregionów (NTS 3) w 2005 r.	70(215)
DZIAŁ VIII. KINA WEDŁUG WOJEWÓDZTW	
Kina i miejsca w kinach stałych.....	1(216)
Kina i miejsca w kinach stałych w miastach.....	2(217)
Kina i miejsca w kinach stałych na wsi.....	3(218)
Kina według aparatury projekcyjnej	4(219)
Działalność kin ruchomych.....	5(220)
Seanse w kinach	6(221)
Seanse w kinach w miastach	7(222)
Seanse w kinach na wsi	8(223)

	Tabl.
Widzowie w kinach	9(224)
Widzowie w kinach w miastach	10(225)
Widzowie w kinach na wsi	11(226)
Kina według okresu działalności	12(227)
Kina według okresu działalności w miastach	13(228)
Kina według okresu działalności na wsi	14(229)
Kina według form własności	15(230)
Kina według regionów (NTS 1), województw (NTS 2) i podregionów (NTS 3) – podstawowe informacje	16(231)
Działalność mini- i multipleksów	17(232)
Kina stałe według liczby sal	18(233)
Filmy nowowprowadzone na ekrany kin według krajów produkcji	19(234)
DZIAŁ IX. ABONENCI RADIOWI I TELEWIZYJNI WEDŁUG WOJEWÓDZTW	
Abonenci radiowi	1(235)
Abonenci telewizyjni	2(236)

CONTENTS

	Table
INTRODUCTION	x
METHODOLOGICAL NOTES	x
CULTURE IN 2005	x
CHAPTER I. SELECTED DATA ON THE EXPENDITURE FROM THE STATE AND LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS ON CULTURE AND PROTECTION OF NATIONAL HERITAGE IN 2005	
Public expenditure on culture and protection of national heritage by source of finance	1
Expenditure from the state and local self-government entities budgets on culture and protection of national heritage according to budget classification chapters	2
Current expenditure from the state and local self-government entities budget on culture and protection of national heritage according to budget classification chapters	3
Expenditure from the local self-government entities budgets on culture and protection of national heritage according to selected budget classification chapters and by voivodship	4
The share of expenditure on selected forms of cultural activity in the local self- government entities budgets expenditure on culture and protection of national heritage by voivodship	5
The share of voivodship expenditure on selected forms of cultural activity in the local self-government entities budgets expenditure on culture and protection of national heritage	6
 CHAPTER II. SELECTED DATA ON HOUSEHOLDS	
Average per capita expenditure on culture in households by socio-economic groups	1(7)
Average per capita expenditure on culture in households by socio-economic groups in 2005	1A(8)
The share of expenditure on selected cultural goods and services as compared with the average per capita expenditure on culture in households by socio-economic groups	2(9)
The share of expenditure on selected cultural goods and services as compared with the average per capita expenditure on culture in households by socio-economic groups in 2005	2A(10)
Average per capita expenditure on culture in households by socio-economic groups and class of locality (towns by number of inhabitants and rural area) in 2005	3(11)
Average per capita expenditure on selected cultural articles in households by socio-economic group and class of locality (towns by number of inhabitants and rural area) in 2005	4(12)

	Table
Households' equipment with selected audio-visual articles by socio-economic group in 2005	5(13)
Households' equipment with selected audio-visual articles by socio-economic group and class of locality (towns by number of inhabitants and rural area) in 2005	6(14)
CHAPTER III. PUBLICATIONS	
Books and pamphlets published	1(15)
Books and pamphlets by language of publication	2(16)
Books and pamphlets by UNESCO subject group	3(17)
Books and pamphlets published by place of issue – titles	4(18)
Books and pamphlets published by place of issue – number of copies.....	5(19)
Newspapers (containing general information) and magazines (other periodicals) published.....	6(20)
Magazines (other periodicals) by UNESCO subject group	7(21)
Newspapers and magazines published by place of issue – titles.....	8(22)
Newspapers and magazines published by place of issue – total number of copies ...	9(23)
CHAPTER IV. LIBRARIES	
Network and activities of public libraries in 2005.....	1(24)
Network and activities of public libraries in 2005 in urban areas.....	2(25)
Network and activities of public libraries in 2005 in rural areas	3(26)
Public libraries	4(27)
Urban public libraries	5(28)
Rural public libraries.....	6(29)
Annual additions of library materials to public libraries.....	7(30)
Annual additions of library materials to urban public libraries.....	8(31)
Annual additions of library materials to rural public libraries	9(32)
Annual loss of library materials to public libraries.....	10(33)
Annual loss of library materials to urban public libraries	11(34)
Annual loss of library materials to rural public libraries.....	12(35)
Collections of library materials in public libraries.....	13(36)
Collections of library materials in urban public libraries.....	14(37)
Collections of library materials in rural public libraries.....	15(38)
Public libraries by size of collection	16(39)
Urban public libraries by size of collection	17(40)
Rural public libraries by size of collection	18(41)
Users of public libraries registered by age.....	19(42)
Users of public libraries registered by occupation	20(43)
Users and loans to users in reading-rooms of public libraries	21(44)
Users and loans to users in reading-rooms of urban public libraries	22(45)
Users and loans to users in reading-rooms of rural public libraries.....	23(46)
Out-of-library loans to users in public libraries	24(47)
Out-of-library loans to users in urban public libraries.....	25(48)
Out-of-library loans to users in rural public libraries	26(49)

	Table
Library service points	27(50)
Urban library service points	28(51)
Rural library service points	29(52)
Computerization of libraries.....	30(53)
Computerization of libraries in urban areas.....	31(54)
Computerization of libraries in rural areas	32(55)
Major data on public libraries by region (NUTS 1), voivodship (NUTS 2) and subregion (NUTS 3) in 2005	33(56)
Scientific libraries	34(57)
Addition of library materials to scientific libraries.....	35(58)
Collection of scientific libraries	36(59)
Out-of-library loans to users in scientific libraries	37(60)
Loans to users in reading-rooms in scientific libraries	38(61)
Inter-library lending in scientific libraries to domestic libraries	39(62)
Inter-library lending in scientific libraries to foreign libraries	40(63)
Inter-library lending in scientific libraries from foreign libraries	41(64)
Scientific libraries by numbers of volumes	42(65)
Computerization of scientific libraries	43(66)
Pedagogic libraries.....	44(67)
Additions of library materials to pedagogic libraries	45(68)
Collection of pedagogic libraries	46(69)
Out-of-library loans to users in pedagogic libraries	47(70)
Loans to users in reading-rooms in pedagogic libraries	48(71)
Computerization of pedagogic libraries.....	49(72)
Specialised libraries	50(73)
Additions of library materials to specialised libraries	51(74)
Collections of specialised libraries.....	52(75)
Out-of-library loans to users in specialised libraries	53(76)
Loans to users in reading-room in specialised libraries	54(77)
Computerization of specialised libraries	55(78)
Scientific, technical and economic information centres.....	56(79)
Additions of library materials to scientific, technical and economic information centres libraries.....	57(80)
Collections of scientific, technical and economic information centres libraries	58(81)
Out-of-library loans to users in scientific, technical and economic information centres	59(82)
Loans to users in reading-room in scientific, technical and economic information centres	60(83)
Computerization of scientific, technical and economic information centres	61(84)
Specialised-fiction libraries	62(85)
Additions of library materials to specialised-fiction libraries	63(86)
Collection of specialised-fiction libraries	64(87)
Out-of-library loans to users in specialised-fiction libraries	65(88)
Loans to users in reading-room in specialised-fiction libraries	66(89)
Computerization of specialised-fiction libraries	67(90)
Libraries in works.....	68(91)
Libraries of scientific societies.....	69(92)
Addition of libraries materials to libraries of scientific societies.....	70(93)

	Table
Collections of libraries of scientific societies	71(94)
Out-of library loans to users in libraries of scientific societies	72(95)
Loans to users in reading-rooms in libraries of scientific societies	73(96)
Computerization of libraries of scientific societies.....	74(97)
 CHAPTER V. MUSEUMS	
 A. MUSEUMS	
Museums	1(98)
Network and activities of museums by governing authorities and voivodship	2(99)
Network and activities of urban museums in 2005 by voivodship	3(100)
Network and activities of rural museums in 2005 by voivodship.....	4(101)
Museums by type and voivodship	5(102)
Exhibits by branch and type of museum.....	6(103)
Exhibits by branch and voivodship	7(104)
Deposits by branch and voivodship	8(105)
Attendance in museums and museum exhibitions in 2005 by type of museum and voivodship.....	9(106)
Exhibitions organised by museums abroad in 2005 by country	10(107)
Educational activities of museums by voivodship	11(108)
Museum lessons realised in 2005 by type of museum and voivodship...	12(109)
Publishing activities of museums by voivodship.....	13(110)
Museums of local government entities by type of museum and voivodship.....	14(111)
Major data on activities of museums by region (NUTS 1), voivodship (NUTS 2) and subregion (NUTS 3) in 2005	15(112)
 B. INSTITUTIONS RELATED TO MUSEUMS IN 2005	
Museum-related institutions	16(113)
Exhibits by branch and type of museum-related institution.....	17(114)
Network of museum-related institutions and their activities by organiser and voivodship.....	18(115)
Museum-related institutions by type and visitors - by type of institution and voivodship.....	19(116)
Educational activities of museum-related institutions by voivodship.....	20(117)
Publishing activities of museum-related institutions by voivodship	21(118)
 C. ART GALLERIES IN VOIVODSHIP	
Art galleries by governing authority (Total; of which in voivodship cities)	22(119)
Exhibits of state and municipality owned art galleries	23(120)
Exhibition activities in Poland. Auctions	24(121)
Exhibition activities of galleries.....	25(122)
Selected forms of educational activities	26(123)
Publishing activities of state and municipality galleries	27(124)
Publishing activities of other galleries.....	28(125)
Major data on activities of art galleries by region (NUTS 1), voivodship (NUTS 2) and subregion (NUTS 3) in 2005	29(126)

	Table
CHAPTER VI. THEATRES, MUSIC INSTITUTIONS AND ENTERTAINMENT ENTERPRISES	
Activities of theatres and music institutions by locality	1(127)
Theatres and music institutions by locality	2(128)
Stages in theatres and music institutions by locality	3(129)
Seats for audience in fixed halls in theatres and music institutions by locality	4(130)
Performances and concerts in theatres and music institutions by locality.....	5(131)
Spectators and listeners in theatres and music institutions by locality	6(132)
Performances, concerts, spectators and listeners in fixed halls in theatres and music institutions by locality.....	7(133)
Dramatic theatres by locality	8(134)
Puppet theatres by locality	9(135)
Music theatres by locality	10(136)
Philharmonics, symphonic and chamber orchestras and choirs by locality	11(137)
Performances and concerts, spectators and listeners in theatres and music institutions by voivodship.....	12(138)
Performances by foreign ensembles and artists in theatres and music institutions by locality.....	13(139)
Spectators on performances by foreign ensembles and artists in theatres and music institutions by locality	14(140)
Activities of entertainment enterprises (agencies)	15(141)
Selected indicators concerning theatres, music institutions and entertainment enterprises by voivodship	16(142)
Activities of Polish theatres, music institutions and entertainment enterprises abroad by country.....	17(143)
Performances realised abroad by type of institution and locality	18(144)
Major data on activities of theatres and music institutions by region (NUTS 1), voivodship (NUTS 2) and subregion (NUTS 3) in 2005	19(145)
CHAPTER VII. CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENTS, CLUBS AND COMMUNITY CENTRES	
Activities of cultural centres and establishments, clubs and community centres providing cultural facilities in 2005	1(146)
Activities of urban cultural centres and establishments, clubs and community centres providing cultural facilities in 2005.....	2(147)
Activities of rural cultural centres and establishments, clubs and community centres providing cultural facilities in 2005.....	3(148)
Cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship	4(149)
Urban cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship.....	5(150)
Rural cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship.....	6(151)
Cultural centres and establishments, clubs and community centres by governing authority and voivodship.....	7(152)
Urban cultural centres and establishments, clubs and community centres by governing authority and voivodship	8(153)

	Table
Rural cultural centres and establishments, clubs and community centres by governing authority and voivodship	9(154)
Cultural centres and establishments, clubs and community centres in independent object by voivodship	10(155)
Urban cultural centres and establishments, clubs and community centres in independent object by voivodship	11(156)
Rural cultural centres and establishments, clubs and community centres in independent object by voivodship	12(157)
Exploitation area in cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship	13(158)
Exploitation area in urban cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship	14(159)
Exploitation area in rural cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship	15(160)
Cultural centres and establishments, clubs and community centres by exploitation area and voivodship	16(161)
Urban cultural centres and establishments, clubs and community centres by exploitation area and voivodship	17(162)
Rural cultural centres and establishments, clubs and community centres by exploitation area and voivodship	18(163)
Specialised workshops	19(164)
Urban specialised workshops	20(165)
Rural specialised workshops	21(166)
Employment in cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship	22(167)
Employment in urban cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship	23(168)
Employment in rural cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship	24(169)
Cultural centres and establishments, clubs and community centres with spectacle halls and library by voivodship (Total; of which cultural centres and establishments)	25(170)
Urban cultural centres and establishments, clubs and community centres with spectacle halls and library by voivodship (Total; of which cultural centres and establishments)	26(171)
Rural cultural centres and establishments, clubs and community centres with spectacle halls and library by voivodship (Total; of which cultural centres and establishments)	27(172)
Cultural education programme for children and youth realised by cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship	28(173)
Cultural education programme for children and youth realised by urban cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship	29(174)
Cultural education programme for children and youth realised by rural cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship	30(175)
Entertainments organised by cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (Total; per institution)	31(176)
Entertainments organised by urban cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (Total; per institution)	32(177)

	Table
Entertainments organised by rural cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (Total; per institution)	33(178)
Participants of entertainments organised by cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship	34(179)
Participants of entertainments organised by cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (per institution)	35(180)
Participants of entertainments organised by cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (per entertainment)	36(181)
Participants of entertainments organised by urban cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship	37(182)
Participants of entertainments organised by urban cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (per institution)	38(183)
Participants of entertainments organised by urban cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (per entertainment)	39(184)
Participants of entertainments organised by rural cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship	40(185)
Participants of entertainments organised by rural cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (per institution)	41(186)
Participants of entertainments organised by rural cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (per entertainment)	42(187)
Artistic ensembles in cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship	43(188)
Artistic ensembles in urban cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship	44(189)
Artistic ensembles in rural cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship	45(190)
Members of artistic ensembles in cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (A. Total)	46(191)
Members of artistic ensembles in cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (B. Of which: children and youth below age 15)	47(192)
Members of artistic ensembles in urban cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (A. Total)	48(193)
Members of artistic ensembles in urban cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (B. Of which: children and youth below age 15).....	49(194)
Members of artistic ensembles in rural cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (A. Total)	50(195)
Members of artistic ensembles in rural cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (B. Of which: children and youth below age 15)	51(196)
Groups (clubs) in cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship	52(197)
Urban groups (clubs) in cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship	53(198)
Rural groups (clubs) in cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship	54(199)

	Table
Members of groups (clubs) in cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (A. Total)	55(200)
Members of groups (clubs) in cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (B. Of which: children and youth below age 15).....	56(201)
Members of groups (clubs) in urban cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (A. Total)	57(202)
Members of groups (clubs) in urban cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (B. Of which: children and youth below age 15).....	58(203)
Members of groups (clubs) in rural cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (A. Total)	59(204)
Members of groups (clubs) in rural cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (B. Of which: children and youth below age 15).....	60(205)
Courses organised by cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship	61(206)
Courses organised by urban cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship	62(207)
Courses organised by rural cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship	63(208)
Graduates of courses organised by cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (A. Total)	64(209)
Graduates of courses organised by cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (B. Of which: children and youth below age 15).....	65(210)
Graduates of courses organised by urban cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (A. Total).....	66(211)
Graduates of courses organised by urban cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (B. Of which: children and youth below age 15).....	67(212)
Graduates of courses organised by rural cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (A. Total)	68(213)
Graduates of courses organised by rural cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (B. Of which: children and youth below age 15)	69(214)
Major data on activities of theatres and music institutions by region (NUTS 1), voivodship (NUTS 2) and subregion (NUTS 3) in 2005	70(215)
CHAPTER VIII. CINEMAS BY VOIVODSHIP	
Cinemas and seats in fixed cinemas	1(216)
Urban cinemas and seats in fixed cinemas	2(217)
Rural cinemas and seats in fixed cinemas	3(218)
Cinemas by type of projection machines.....	4(219)
Activities of mobile cinemas	5(220)
Screenings in cinemas	6(221)
Screenings in urban cinemas.....	7(222)

	Table
Screenings in rural cinemas	8(223)
Attendance in cinemas	9(224)
Attendance in urban cinemas	10(225)
Attendance in rural cinemas	11(226)
Cinemas by period of activity	12(227)
Urban cinemas by period of activity	13(228)
Rural cinemas by period of activity	14(229)
Cinemas by owners	15(230)
Major data on cinemas by region (NUTS 1), voivodship (NUTS 2) and subregion (NUTS 3) in 2005	16(231)
Mini- and multiplexes activity	17(232)
Fixed cinemas by number of screens	18(233)
First time presented films in cinemas by country of origin	19(234)
CHAPTER IX. RADIO AND TELEVISION SUBSCRIBERS BY VOIVODSHIP	
Radio subscribers	1(235)
Television subscribers	2(236)

PRZEDMOWA

Publikacja jest kolejną edycją opracowania na temat kultury i sztuki, wydawanego co roku przez Główny Urząd Statystyczny w serii *Informacje i opracowania statystyczne*. Od 2004 r. opracowanie prezentowane jest w formie elektronicznej.

Część tabelaryczną publikacji, zawierającą dane statystyczne (działy I-IX), poprzedzają uwagi metodyczne i komentarz analityczny "Kultura w 2005 r."

W uwagach metodycznych wyjaśniono podstawowe pojęcia, zasady grupowania i klasyfikacje zastosowane w publikacji. Komentarz analityczny stanowi syntetyczny opis działalności w 2005 r. badanych instytucji kultury.

Zakres przedmiotowy danych prezentowanych w części tabelarycznej obejmuje informacje o wydatkach na kulturę (działy I i II) oraz wybranych zjawiskach i instytucjach kultury (działy III-IX).

Dane dotyczące sieci i działalności instytucji kultury zaprezentowano w przekroju wojewódzkim, a tam, gdzie było to celowe - także w podziale: miasto, wieś.

Do opracowania części opisowej i tabelarycznej, oprócz danych Głównego Urzędu Statystycznego, wykorzystano informacje statystyczne Instytutu Bibliograficznego Biblioteki Narodowej, Ministerstwa Kultury, Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji oraz Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej i Urzędu Komunikacji Elektronicznej..

Publikacja została opracowana w Wydziale Statystyki Edukacji, Statystyki Kultury i Organizacji Non-profit przez zespół w składzie: Stanisław Radkowski, Katarzyna Wawrzyniak, Jacek Nowicki, Agnieszka Grzeszczuk i Maria Ulatowska.

Zastępca Dyrektora
Departamentu Statystyki Usług

Dr Alina Baran

Objaśnienia znaków umownych

Kreska (-)	- zjawisko nie wystąpiło
Znak x	- wypełnienie pozycji, ze względu na układ tablicy, jest niemożliwe lub niecelowe
“W tym”	- oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy
Kropka (.)	- oznacza zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych
Zero (0)	- zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5
(0,0) lub (0,00)	- zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 lub 0,005

Explanation of symbols

(-)	- the phenomenon did not occur
x	- it is impossible or inappropriate to fill in the item because of the table arrangement
“W tym”	- not all the components of the sum are included
(.)	- data not available or not reliable
0	- magnitude not zero, but less than 0,5 of unit employed
0,0 or 0,00	- magnitude not zero, but less than 0,05 or 0,005 of unit employed

Przy publikowaniu danych GUS - prosimy o podanie źródła

When publishing the CSO data - please indicate the source

UWAGI METODYCZNE

Uwagi ogólne

Dane o wydatkach publicznych opracowano zgodnie z klasyfikacją dochodów i wydatków publicznych, wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 20 września 2004 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. Nr 209, poz. 2132, z późn. zm.).

Przez *wydatki publiczne* na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego rozumie się wydatki budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatu i województw) łącznie, po wyeliminowaniu transferów z budżetu państwa do jednostek samorządowych oraz między tymi jednostkami.

Wydatki bieżące budżetu państwa i budżetów samorządów terytorialnych, prezentowane w niniejszym opracowaniu, to wydatki ogółem pomniejszone o wydatki majątkowe.

Informacje według *województw* oraz w układzie *miasto-wieś* podano zgodnie z siedzibą jednostki sprawozdawczej. Dane dla teatrów, instytucji muzycznych i rozrywkowych, ze względu na charakter ich działalności są prezentowane według *siedziby* i *województw* (szczegółowe wyjaśnienia w dalszej części uwag).

Współczynniki na 1000 ludności o stanie badania zjawisk na koniec roku (np. liczba miejsc na widowni, księgozbiór bibliotek, abonenci radiowi i telewizyjni) ustalono przy wykorzystaniu danych demograficznych według stanu w dniu 31 grudnia, a dla zjawisk trwających pewien okres czasu, np. w okresie roku (m.in. wypożyczenia zbiorów, widzowie teatralni i kinowi, uczestnicy imprez, działalność wydawnicza) – przy przyjęciu stanu ludności w dniu 30 czerwca.

Dane demograficzne zostały opracowane *metodą bilansową*, przy przyjęciu za bazę wyjściową wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z dnia 20 maja 2002 r. Dane o liczbie i strukturze ludności w przekroju terytorialnym opracowano według *faktycznego miejsca zamieszkania* – to znaczy ujęto ludność zameldowaną na pobyt stały w danej jednostce podziału terytorialnego (gminie) i faktycznie tam mieszkającą oraz ludność przebywającą tam czasowo (zameldowaną na pobyt czasowy ponad 2 miesiące).

Wszystkie badania sprawozdawcze instytucji kultury realizowane przez Główny Urząd Statystyczny, których wyniki prezentowane są w niniejszej publikacji, prowadzone są

metodą pełną. Wyniki badań przedstawione są przede wszystkim w układzie według województw (niektóre tablice w podziale na miasto-wieś), a wybrane informacje – także w przekroju regionów i podregionów.

Gospodarstwa domowe

Dane dotyczące przeciętnych wydatków gospodarstw domowych pochodzą z badań reprezentacyjnych budżetów gospodarstw domowych¹ przeprowadzonych w latach 2003-2005. Klasyfikacja wydatków ustalona jest na podstawie "Klasyfikacji spożycia indywidualnego według celu do badania budżetów gospodarstw domowych /COICOP/HBS/" (zeszyt 2 "Instrukcji organizacyjno-metodologicznej do badania budżetów gospodarstw domowych na lata 2001-2004"; GUS, Warszawa 2000)². Badania budżetów rodzinnych są podstawowym źródłem informacji o dochodach, wydatkach i wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania i służą przede wszystkim do analiz struktury, zróżnicowania i tendencji rozwojowych dochodów, wydatków i spożycia w gospodarstwach domowych.

W badaniach tych wśród kilkunastu podstawowych grup rozchodów gospodarstw domowych wyodrębnia się grupę wydatków związanych z kulturą i rekreacją. W skład tej grupy wchodzi wydatki na aktywność typowo kulturalną, rekreacyjną oraz łącznie na aktywność kulturalno-rekreacyjną, z których nie można wydzielić dwóch rozłącznych podgrup obejmujących tylko jeden rodzaj aktywności. Z tego powodu wydatki na kulturę "ogółem", liczone wraz z tymi wydatkami na rekreację, których nie można wyodrębnić, są zawyżone.

Wydatki na kulturę (inne niż kulturalno-rekreacyjne) obejmują natomiast:

- zakup gazet i czasopism przeznaczonych do celów innych niż edukacyjne - gazety, tygodniki, miesięczniki, pozostałe wydawnictwa periodyczne i opłaty za prenumeratę;
- zakup książek przeznaczonych do celów innych niż edukacyjne - atlasy, słowniki, encyklopedie, książki naukowe, beletrystyczne, wydawnictwa albumowe, biblia, oprawa książek, nuty (partytura) i inne;
- opłaty za wstęp do kina, teatru, opery, operetki, cyrku itp., na koncert, występy estradowe, pokazy światła, dźwięku; opłaty za wstęp do muzeum, ogrodu zoologicznego,

---

¹ Szczegółowy opis doboru próby do badania budżetów gospodarstw domowych zamieszczany jest corocznie w publikacji GUS „Budżety gospodarstw domowych...”

² Następnie zmieniona przez „Klasyfikację spożycia indywidualnego według celu do badania budżetów gospodarstw domowych /COICOP/HBS/ zeszyt 2 Instrukcji organizacyjno-metodologicznej do badania budżetów gospodarstw domowych na lata 2005-2008; GUS, Warszawa 2004.

ogrodu botanicznego, parku narodowego, do galerii sztuki, opłaty z zwiedzanie zabytków, opłaty w bibliotekach;

- zakup sprzętu do odbioru, rejestracji i odtwarzania dźwięku, tj. odbiorniki radiofoniczne, radia-zegary, radia samochodowe, magnetofony i radiomagnetofony, w tym walkmany, odtwarzacze płyt kompaktowych, zestawy sprzętu do odbioru, rejestracji i odtwarzania dźwięku (tj. zestawy zawierające co najmniej dwa spośród wymienionych urządzeń: radio, magnetofon, odtwarzacz płyt kompaktowych, gramofon lub adapter), pozostały sprzęt i akcesoria do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku - gramofony, adaptory, dyktafony, mikrofony i stojaki do nich, głośniki (kolumny), słuchawki, wzmacniacze, anteny itp.;

- zakup odbiorników telewizyjnych - do odbioru kolorowego i czarno-białego;

- zakup sprzętu do odbioru, rejestracji i odtwarzania obrazu: magnetowidy i odtwarzacze wideo, zestawy sprzętu do odbioru, rejestracji i odtwarzania obrazu (tj. zestawy zawierające co najmniej jedno z wymienionych urządzeń: telewizor, magnetowid, odtwarzacz video oraz jedno lub więcej urządzeń do odbioru, rejestracji i odtwarzania dźwięku: radio, magnetofon, odtwarzacz płyt kompaktowych, gramofon);

- zakup pozostałego sprzętu i akcesoriów do odbioru, rejestracji i odtwarzania obrazu, w tym anteny, łącznie z satelitarnymi oraz części i pozostałe akcesoria;

- opłaty za instalację sprzętu telewizyjnego - instalacja telewizji kablowej, anteny satelitarnej itp.;

- zakup sprzętu fotograficznego i filmowego, w tym do wywoływania, powiększania i powielania zdjęć, kamer filmowych i video, przyrządów do projekcji slajdów i innych;

- zakup nośników informacji - nagrane i nienagrane kasety magnetofonowe i video, płyty kompaktowe i gramofonowe, nienagrane dyskietki, nieużywane filmy i taśmy do kamery filmowej, dyski CD ROM, materiały fotograficzne i pozostałe;

- zakup instrumentów muzycznych;

- opłaty za radio i telewizję sieciową oraz za radio i telewizję kablową – opłata za abonament, rejestrację, łącznie z karą za zwłokę;

- opłaty za wypożyczanie sprzętu zaspokajającego potrzeby kulturalne: np. telewizorów, odtwarzaczy wideo, odtwarzaczy płyt kompaktowych itp., wypożyczanie kaset wideo.

W latach 1993–2004 gospodarstwa domowe klasyfikowano według sześciu grup społeczno-ekonomicznych, tj. ***gospodarstw pracowników, pracowników użytkujących gospodarstwo rolne, rolników, pracujących na własny rachunek, emerytów i rencistów***

oraz utrzymujących się z niezarobkowych źródeł. W 2005 r. zrezygnowano z wyodrębniania grupy społeczno-ekonomicznej pracowników użytkujących gospodarstwo rolne.

Od 2005 r. w badaniu budżetów gospodarstw domowych klasyfikuje się gospodarstwa domowe według pięciu podstawowych grup społeczno-ekonomicznych ludności kraju. Są to:

- **gospodarstwa pracowników**, których wyłącznym lub głównym (przeważającym) źródłem utrzymania jest dochód z pracy najemnej w sektorze publicznym lub prywatnym;
- **gospodarstwa rolników**, których wyłącznym lub głównym (przeważającym) źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa rolnego (w użytkowaniu indywidualnym);
- **gospodarstwa pracujących na własny rachunek**, których wyłącznym lub głównym (przeważającym) źródłem utrzymania jest praca na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym w użytkowaniu indywidualnym lub wykonywanie wolnego zawodu;
- **gospodarstwa emerytów i rencistów**, których wyłącznym lub głównym (przeważającym) źródłem utrzymania jest emerytura lub renta.
- **gospodarstwa utrzymujące się z niezarobkowych źródeł** (o których dane nie są prezentowane w niniejszej publikacji), których wyłącznym lub głównym (przeważającym) źródłem utrzymania są źródła niezarobkowe inne niż emerytura lub renta, np. zasiłki dla bezrobotnych, pomoc materialna i w formie usług, dodatki mieszkaniowe, zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, alimenty, darowizny, dochody z tytułu własności i z wynajmu nieruchomości.

Prezentowane wyniki badania budżetów gospodarstw domowych nie obejmują gospodarstw domowych zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania, tj. domów studenckich, domów opieki społecznej i innych oraz gospodarstw cudzoziemców (poza gospodarstwami obywateli obcego państwa, którzy zamieszkują w Polsce stale lub przez dłuższy okres czasu i posługują się językiem polskim).

W podstawowych tablicach dotyczących wydatków gospodarstw domowych na kulturę, dane podano w układzie porównywalnym z latami 2003-2004. W pozostałych tablicach dane prezentowane są tylko dla 2005 r. w układzie grup społeczno-ekonomicznych, przyjętych w badaniu budżetów gospodarstw domowych od 2005 r.

Wydawnictwa

Tablice zamieszczone w tym dziale zostały przygotowane w oparciu o dane Instytutu Bibliograficznego Biblioteki Narodowej.

Informacje o wydawnictwach są opracowywane na podstawie nadsyłanych do Biblioteki Narodowej w Warszawie tzw. egzemplarzy obowiązkowych poszczególnych wydawnictw opublikowanych w kraju.

W statystyce wydawnictw stosuje się – zgodnie z zaleceniami UNESCO – podział na wydawnictwa periodyczne i nieperiodyczne. Zalecenia UNESCO w sprawie standaryzacji międzynarodowej statystyki produkcji i dystrybucji książek, gazet i czasopism uchwalono na XXIII sesji Konferencji Generalnej UNESCO w Sofii w 1985 r.

Wydawnictwa nieperiodyczne są to wydawnictwa zwarte (dzieła stanowiące zamkniętą całość jedno- lub wielotomowe) oraz zwarte całości w seriach wydawniczych, tj. książki, broszury, nuty, mapy i dokumenty życia społecznego.

Zgodnie z normą statystyki produkcji i dystrybucji książek, gazet, czasopism i publikacji elektronicznych (PN PE ISO 9707: 1994): **książka** jest to wydawnictwo zwarte o objętości co najmniej 49 stron nie wliczając okładki, **broszura** - od 5 do 48 stron nie wliczając okładki, wydane w danym kraju i ogólnie dostępne.

Dane dotyczące książek i broszur podaje się łącznie ze śpiewnikami szkolnymi, albumami i atlasami.

Jednostkami obliczeniowymi w statystyce wydawnictw nieperiodycznych są:

- *tytuł* – każdorazowe wydanie całości dzieła (jedno- lub wielotomowego) stanowiącego samoistną jednostkę wydawniczą i czytelniczą,
- *arkusz wydawniczy* – zawierający 40000 znaków drukarskich (liter, cyfr, znaków przestankowych, odstępów między wierszami itp.) dla tekstów literowych lub cyfrowych albo 700 linii dla utworów poetyckich,
- *nakład globalny* – stanowiący liczbę wydanych egzemplarzy.

W grupie książek i broszur przyjęto następujący podział według typów:

- 1) wydawnictwa naukowe, do których należą studia, monografie, przyczynki, źródła, prace doktorskie i habilitacyjne, dzieła pomocnicze i informacyjne (encyklopedie, słowniki, atlasy, bibliografie itp.);
- 2) podręczniki dla szkół wyższych (podręczniki akademickie, skrypty, zbiory zadań, ćwiczenia);
- 3) wydawnictwa popularne – ogólne, obejmujące ogólne wydawnictwa popularne przeznaczone dla masowego odbiorcy, jak: literatura faktu, ideologiczna, popularnonaukowa, religijna, przewodniki itp.;
- 4) wydawnictwa zawodowe (fachowe), jak: poradniki, instrukcje, materiały szkoleniowe;

5) podręczniki szkolne i książki pomocnicze dla szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (łącznie ze szkołami policealnymi), z wyjątkiem szkół wyższych;

6) literatura piękna (powieści, nowele, dramaty, poezje, listy, pamiętniki, eseje, reportaże literackie, komiksy), podzielona na literaturę dla dorosłych oraz dla dzieci i młodzieży.

Uwaga. Przez wiele lat dane dotyczące wydawnictw popularnych i zawodowych były publikowane łącznie.

Wydawnictwa periodyczne są to wydawnictwa ciągłe, publikowane w częściach, (w regularnych lub nieregularnych odstępach czasu), o określonym charakterze, tj. gazety, czasopisma (z rocznikami włącznie) i związane wspólnym tytułem oraz w większości wydawnictwa zbiorowe (zeszyty naukowe, prace naukowe itp.).

Zgodnie z zaleceniami UNESCO:

1) do **gazet** zalicza się periodyki informacji ogólnej, bez względu na częstotliwość ich ukazywania się, stanowiące podstawowe źródło informacji bieżącej o aktualnych wydarzeniach krajowych i zagranicznych, przeznaczone dla szerokiego kręgu czytelników,

2) do **czasopism** (innych periodyków) zalicza się periodyki omawiające problemowo zagadnienia społeczne, polityczne i gospodarcze, specjalistyczne fachowe i naukowe, poświęcone określonym zagadnieniom, magazyny ilustrowane itp., a także wydawnictwa urzędowe.

Czasopisma dzieli się na:

- *naukowe* – przedstawiające wyniki badań naukowych,
- *zawodowe* – o charakterze praktycznym, związane z wykonywaniem zawodu na różnych poziomach,
- *informacyjne* – stanowiące informacje ekspresowe, przeglądy dokumentacyjne, biuletyny i komunikaty, wykazy, informatory itp.,
- *ogólne* – przeznaczone dla szerokiego kręgu odbiorców, niezależnie od zawodu,
- *dziecięce i młodzieżowe* – dla odbiorcy do lat 14,
- *urzędowe* – stanowiące periodyki władz i urzędów państwowych zawierające przepisy i akty prawne,
- *oficjalne* – sprawozdania z działalności instytucji i zakładów pracy, przepisy dla członków organizacji itp.,
- *dla zagranicy* – wyodrębnione ze względu na rozpowszechnianie poza granicami kraju.

Jednostkami obliczeniowymi w statystyce wydawnictw periodycznych są:

- *tytuł*, czyli jedna pozycja drukowana (pozycja wydawnicza stanowiąca odrębną całość),

- *przeciętny nakład jednorazowy*, będący przeciętną liczbą wydanych jednorazowo egzemplarzy jednego numeru,
- *nakład globalny*, stanowiący liczbę wydanych egzemplarzy danego tytułu.

Dodatki do periodyków, jeśli są sprzedawane oddzielnie, uważa się za odrębne tytuły. W liczbie tytułów periodyków nie uwzględniono mutacji, z wyjątkiem obcojęzycznych, które uważa się za odrębne tytuły.

Biblioteki

Dział zawiera informacje o bibliotekach: publicznych, naukowych, pedagogicznych, zakładów pracy (fachowych, fachowo-beletrystycznych, beletrystycznych oraz ośrodkach informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej) i towarzystw naukowych, objętych badaniami statystyki publicznej.

Zasady działania ogólnokrajowej sieci bibliotecznej i poszczególnych rodzajów bibliotek regulują przepisy ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz.U. Nr 85, poz. 539 z późniejszymi zmianami) .

Biblioteka jest to jednostka posiadająca uporządkowany (zinwentaryzowany) zbiór książek, czasopism i innych materiałów piśmienniczych, liczący co najmniej 300 jednostek inwentarzowych, udostępniany czytelnikom w sposób kontrolowany.

Jednostka biblioteczna jest to placówka (zespół placówek) posiadająca stały księgozbiór objęty wspólną ewidencją i opatrzony wspólnym znakiem własności.

Informacje dotyczące bibliotek publicznych gromadzone co roku przy pomocy sprawozdania na formularzu oznaczonym symbolem K-03. Obejmują one w swym zakresie przedmiotowym dane o zbiorach biblioteki oraz ich udostępnianiu na miejscu i wypożyczeniach – według rodzajów zbiorów, a także o czytelnikach zarejestrowanych w ciągu roku według wieku i ich głównego zajęcia oraz liczbie miejsc w czytelni. Odrębne działy informacji poświęcone są działalności punktów bibliotecznych oraz pracownikom zatrudnionym w bibliotece i zakupom niektórych materiałów bibliotecznych.

Biblioteki publiczne są to jednostki służące rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych ludności. Zgodnie z funkcją, jaką pełni jednostka wyodrębniono biblioteki: wojewódzkie, powiatowe, miasta na prawach powiatu, gminy miejskiej, gminy wiejskiej, gminy miejsko-wiejskiej. Ponadto w grupie tej odróżniono *biblioteki* od podporządkowanych im administracyjnie *fili bibliotecznych* i *punktów bibliotecznych*. Dodatkowo wyróżniono biblioteki działające w strukturze innych instytucji: w szkołach (biblioteki publiczno-szkolne) lub ośrodkach (domach) kultury.

Filie biblioteczne są to placówki podporządkowane organizacyjnie bibliotece macierzystej, obsługujące część terenu objętego działalnością tej biblioteki oraz posiadające stały księgozbiór (często podwójnie rejestrowany – w księdze inwentarzowej biblioteki macierzystej i w księdze inwentarzowej filii). Wśród filii bibliotecznych wyróżniamy filie biblioteczne dla dzieci wyposażone w odpowiedni księgozbiór, o popularyzatorskim profilu działalności odpowiadającym potrzebom młodego pokolenia.

Prowadzone najczęściej społecznie **punkty biblioteczne** są to placówki, których księgozbiory są wypożyczane na czas nieokreślony z jednostki macierzystej (biblioteki lub filii) i pozostające w ewidencji tej jednostki. Punkty biblioteczne działają w miejscowościach, w których nie ma innych placówek bibliotecznych. Ponieważ nie stanowią one samodzielnych organizacyjnie jednostek dane o ich działalności podawane są łącznie z danymi dotyczącymi jednostek macierzystych.

Oddziały dla dzieci są to niesamodzielne jednostki istniejące zasadniczo jako komórka organizacyjna większych bibliotek i filii bibliotecznych. Są one przeznaczone do obsługi dzieci i młodzieży szkolnej, pełniąc funkcję filii bibliotecznych dla dzieci.

Dane o bibliotekach publicznych prezentowane są w układzie wojewódzkim i w przekroju miasto-wieś.

Informacje dotyczące bibliotek naukowych, pedagogicznych, zakładów pracy (bibliotek fachowych, ośrodków informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej oraz bibliotek fachowo-beletrystycznych) oraz towarzystw naukowych, zbierane są co dwa lata na formularzu oznaczonym symbolem K-04.

Biblioteki pedagogiczne są to jednostki służące w szczególności potrzebom kształcących się i doskonalących nauczycieli, studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela oraz słuchaczy zakładów kształcenia nauczycieli. Księgozbiór tych bibliotek obejmuje literaturę fachową z zakresu pedagogiki i innych dziedzin nauk oraz literaturę piękną i społeczno-ekonomiczną. Sieć publicznych bibliotek pedagogicznych tworzą wojewódzkie biblioteki pedagogiczne i ich filie, prowadzone przez samorząd województwa, obejmujące zakresem swego działania teren województwa. W grupie tej nie uwzględniono działów nauczycielskich bibliotek szkolnych.

Biblioteki zakładów pracy nie stanowią jednolitej sieci bibliotecznej. Obejmują one *biblioteki fachowe* (instytucji, urzędów, przedsiębiorstw, zakładów usługowych, muzeów, teatrów itp.) oraz *ośrodki informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej* – placówki informacyjno-biblioteczne, wchodzące w skład sieci informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej (inte). Nie zalicza się do nich bibliotek instytucji o statusie biblioteki

naukowej. Biblioteki fachowe zaspokajają potrzeby zakładów pracy w zakresie materiałów i informacji z odpowiednich dziedzin wiedzy niezbędnych do wykonywania zadań i doskonalenia zawodowego pracowników. W zakładach pracy działają także *biblioteki fachowo-beletrystyczne*, dysponujące księgozbiorem fachowym właściwym dla charakteru instytucji, która je powołała i zbiorami z dziedziny beletrystyki, a także – *biblioteki beletrystyczne* gromadzące przede wszystkim literaturę piękną i popularnonaukową.

Spośród bibliotek objętych sprawozdawczością, jako specjalną grupę, wyróżnia się ***biblioteki naukowe***, które mają na celu zaspokajanie potrzeb nauki i związanych z nią funkcji społecznych. Do tej grupy bibliotek zaliczono zgodnie z ustawą o bibliotekach: Bibliotekę Narodową, biblioteki Polskiej Akademii Nauk i jej placówek, biblioteki szkół wyższych, jednostek badawczo-rozwojowych oraz inne biblioteki, których wykaz został przyjęty uchwałą Rady Ministrów, czyli biblioteki publiczne, które otrzymały status biblioteki naukowej (w Bydgoszczy, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Poznaniu, Szczecinie, Toruniu, Warszawie, Wrocławiu i Zielonej Górze), Bibliotekę Śląską (biblioteka naukowa, która pełni także funkcję wojewódzkiej biblioteki publicznej), a także Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką w Krakowie, Centralną Bibliotekę Narodowego Banku Polskiego, Centralną Bibliotekę Rolniczą, Centralną Bibliotekę Statystyczną, Główną Bibliotekę Komunikacyjną, Główną Bibliotekę Lekarską, Bibliotekę Pracy i Zabezpieczenia Społecznego, Bibliotekę Sejmową, Bibliotekę Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Bibliotekę Towarzystwa Naukowego Płockiego, Bibliotekę Muzeum Narodowego w Warszawie, Bibliotekę Czartoryskich Muzeum Narodowego w Krakowie oraz Książnicę Cieszyńską w Cieszynie. Do grupy tej zalicza się także Centralną Bibliotekę Wojskową oraz Bibliotekę Naukową Sztabu Generalnego.

Dane o bibliotekach naukowych, pedagogicznych, fachowych, fachowo-beletrystycznych, beletrystycznych, ośrodkach informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej oraz towarzystw naukowych zostały zaprezentowane według rodzajów placówek biblioteczno-informacyjnych oraz w układzie wojewódzkim.

Zbiory biblioteczne stanowią księgozbiór i zbiory specjalne.

Księgozbiór obejmuje wydawnictwa nieperiodyczne (książki i broszury wydane po 1800 r.) i wydawnictwa periodyczne (gazety i czasopisma). Jednostką obliczeniową księgozbioru jest ***wolumin***, czyli tom (zawartość jednej okładki) zarejestrowany w księdze inwentarzowej. W przypadku periodyków za wolumin uważa się zbiór (zazwyczaj roczny) numerów jednego tytułu gazety lub czasopisma stanowiący jedną pozycję inwentarzową.

Zbiory specjalne są to materiały biblioteczne wyodrębnione ze względu na specyficzne cechy formalne wymagające specjalnego opracowania, magazynowania i udostępniania. Wyróżnia się wśród nich kilka podstawowych grup:

- *rękopisy* – teksty napisane ręcznie niezależnie od rodzaju pisma, materiału pisarskiego i techniki, także nie powielone maszynopisy,
- *mikroformy* są to zminiaturyzowane formy dokumentów piśmienniczych (mikrofilmy – utrwalone na taśmie filmowej – zwojowej; mikrofiszki – utrwalone na materiale fotograficznym w postaci błony płaskiej).
- materiały *audiowizualne* są to dokumenty zawierające zapis obrazu i/lub dźwięku, jak: filmy, przeźrocza, płyty gramofonowe i kompaktowe, taśmy magnetofonowe, kasety magnetofonowe, kasety wideo, DVD itp. Według zaleceń UNESCO dzieli się je na trzy kategorie zbiorów: audialnych, wizualnych i połączonych (audiowizualnych). W praktyce polskiej podział ten nie jest stosowany.
- *dokumenty elektroniczne* – zaliczono tu CD-ROM-y, dyskietki, taśmy i inne nośniki z danymi i/lub programami komputerowymi wymagającymi odpowiednich urządzeń do ich odczytu.

Zbiory specjalne są obliczane w jednostkach inwentarzowych ściśle ustalonych dla każdego rodzaju zbioru (np. zwój, płyta, mapa, kasetka, taśma, norma), co jest regulowane rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 5 listopada 1999 r. w sprawie zasad ewidencji materiałów bibliotecznych (Dz. U. Nr 93, poz. 1077). Stare druki są to książki wydane do 1800 r.

Dane o **czytelnikach** dotyczą osób korzystających z wypożyczalni, tzn. otrzymujących materiały biblioteczne do wykorzystania poza terenem biblioteki. Podstawowym dokumentem służącym do gromadzenia danych o czytelnikach w bibliotece jest aktualna karta wypożyczeń (karta czytelnika) lub inny dokument służący do rejestracji. Za czytelnika uważa się osobę, która w ciągu roku sprawozdawczego została zarejestrowana w bibliotece przez dokonanie co najmniej jednego wypożyczenia.

Informacje o czytelnikach zostały pogrupowane według wieku i zajęcia, zgodnie z klasyfikacją stosowaną w “Dzienniku biblioteki publicznej”, będącym podstawowym dokumentem źródłowym pomocnym przy sporządzaniu zestawień statystycznych o działalności biblioteki. W dokumentacji przyjmuje się na podstawie “kart zapisu-zobowiązań” następujące grupy wieku czytelników: do lat 15, 16-19 lat, 20-24 lata, 25-44 lata, 45-60 lat i powyżej 60 lat oraz kategorie społeczno-zawodowe czytelników: robotnicy, rolnicy, pracownicy umysłowi, uczniowie (młodzież ucząca się, niepracująca), studenci (studiujący w szkołach wyższych w systemie dziennym), inni zatrudnieni, niezatrudnieni.

Udostępnianie zbiorów, które odbywa się w formie wypożyczeń i udostępnień w czytelnicy jest prezentowane w podziale na *wypożyczenia na zewnątrz* i *udostępnianie na miejscu*. Przez wypożyczenie rozumie się udostępnianie materiałów bibliotecznych poza teren biblioteki. Wypożyczenia dotyczą wypożyczeń poszczególnym czytelnikom (osobom fizycznym), natomiast *wypożyczenia międzybiblioteczne* (będące formą wypożyczeń na zewnątrz) obejmują wypożyczenia innym bibliotekom i instytucjom, jak i wypożyczenia z innych bibliotek. Dla bibliotek publicznych nie jest zbierana informacja o wypożyczeniach międzybibliotecznych. W bibliotekach posiadających czytelnice, tj. samodzielne pomieszczenia przystosowane do korzystania ze zbiorów na miejscu, rejestruje się udostępnianie zbiorów. Dane te należy traktować orientacyjnie, gdyż część bibliotek nie prowadzi ewidencji udostępniania zbiorów w czytelnicy bądź też zamieszcza dane szacunkowe.

Przez termin „*udział wpływów*” materiałów bibliotecznych rozumie się wyrażony procentowo stosunek liczby materiałów bibliotecznych danego rodzaju, które wpłynęły w ciągu roku do ogółu zbiorów danego rodzaju według stanu w dniu 31 XII.

Dane o pracownikach bibliotek według wykształcenia podawane są w oparciu o rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 9 marca 1999 r. w sprawie wymagań kwalifikacyjnych uprawniających do zajmowania określonych stanowisk w bibliotekach oraz trybu stwierdzania tych kwalifikacji (Dz.U. Nr 41, poz. 419). Wykształcenie policealne zaliczono do średniego. Osoby posiadające tytuł zawodowy licencjata są w grupie osób z wykształceniem wyższym.

Po raz kolejny w roku bieżącym zostały zebrane i przedstawione podstawowe dane dotyczące komputeryzacji bibliotek, wykorzystania Internetu i programów bibliotecznych, po raz pierwszy natomiast prezentowane są również dane o komputeryzacji bibliotek naukowych, pedagogicznych, ośrodków informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej oraz bibliotek towarzystw naukowych, fachowych i fachowo-beletrystycznych.

Muzea

Roczne sprawozdanie GUS na formularzu o symbolu K-02 z działalności muzeów sporządzają muzea i oddziały muzealne, których podstawowym zadaniem jako instytucji kultury jest gromadzenie i upowszechnianie wytworów kultury materialnej i duchowej. W sprawozdaniu wykazywane są informacje o posiadanych zbiorach (według dyscyplin), organizowanych wystawach w kraju i wymianie wystaw z zagranicą, osobach zwiedzających muzea i wystawy muzealne oraz o formach prowadzonej przez muzea działalności oświatowej (odczyty, lekcje, seanse filmowe, koncerty) i wydawniczej.

Działalność muzeów reguluje ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz.U. z 1997 r. Nr 5, poz. 24 z późn. zm.).

Muzea to instytucje kultury, które gromadzą, rejestrują, konserwują i przechowują oraz udostępniają publiczności w formie wystaw zabytki i wytwory kultury w zakresie sztuki, wiedzy, techniki i przyrody oraz prowadzą działalność naukową, oświatową i popularyzatorską (m.in. poprzez prowadzenie działalności wydawniczej).

Dane o muzeach dotyczą:

- 1) w sektorze publicznym – muzeów państwowych, których działalność jest koordynowana przez Ministerstwo Kultury i Ministerstwo Obrony Narodowej, muzeów prowadzonych przez instytucje wpisane do rejestru Ministra Kultury, innych ministrów i kierowników urzędów centralnych oraz muzeów, których organizatorami są samorządy terytorialne,
- 2) w sektorze prywatnym – muzeów prywatnych będących własnością jednostek:
  - a) spółdzielczych,
  - b) społecznych – prowadzonych przez organizacje społeczne, polityczne i związki zawodowe, np. Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, Naczelną Organizację Techniczną itd.,
  - c) kościelnych – instytucji i organizacji wyznaniowych
  - d) innych – spółek, fundacji i osób fizycznych.

Organizatorami większości muzeów w sektorze publicznym były dotychczas samorządy gminne, a po wprowadzeniu nowego podziału administracyjnego kraju, również inne samorządy terytorialne - szczebla powiatowego i wojewódzkiego.

Zgodnie z Rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 8 grudnia 1998 r. w sprawie wykazu instytucji kultury wpisanych do rejestrów prowadzonych przez ministrów i kierowników urzędów centralnych, nie podlegających przekazaniu jednostkom samorządu terytorialnego ze względu na ogólnonarodowy charakter zadań przez nie wykonywanych (Dz.U. Nr 148, poz. 970), w gestii Ministra Kultury pozostały: Muzeum Narodowe w Krakowie, Muzeum Narodowe w Poznaniu, Muzeum Narodowe w Warszawie, Zamek Królewski na Wawelu – Państwowe Zbiory Sztuki w Krakowie, Zamek Królewski w Warszawie – Pomnik Historii i Kultury Narodowej, Muzeum Łazienki Królewskie Zespół Pałacowo-Ogrodowy w Warszawie, Muzeum Pałac w Wilanowie, Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce, Centralne Muzeum Morskie w Gdańsku, Muzeum Zamkowe w Malborku, Muzeum Stutthof w Sztutowie, Państwowe Muzeum na Majdanku, Państwowe Muzeum Oświęcim-Brzezinka, Muzeum Łowiectwa i Jeździectwa w Warszawie, a w rejestrze

instytucji kultury, których organizatorem jest Minister Obrony Narodowej - Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie.

Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego jest także organem współprowadzącym muzea, z których część jest wpisana w rejestrze Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (Muzeum Narodowe w Gdańsku, Muzeum Narodowe w Kielcach, Muzeum Narodowe we Wrocławiu, Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu, Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum – Zamek w Łańcucie), a część – wpisana w rejestrze organizatorów samorządowych (Muzeum Historii Żydów Polskich w Warszawie, Muzeum Literatury im. A. Mickiewicza w Warszawie, Muzeum Narodowe w Szczecinie, Muzeum Śląskie w Katowicach, Muzeum Lubelskie w Lublinie).

Stosowany jest następujący podział muzeów według rodzajów:

- **artystyczne** - gromadzące zbiory z dziedziny malarstwa, grafiki, rzeźby, sztuki zdobniczej (rzemiosła artystycznego); do tej grupy należą też muzea wnętrz – eksponujące zbiory z dziedziny sztuki i kultury materialnej w formie urządzonych wnętrz mieszkalnych;
- **archeologiczne** – gromadzące zbiory z dziedziny historii kultury materialnej z okresu poprzedzającego relacje piśmienne; do grupy tej zalicza się także rezerваты archeologiczne;
- **etnograficzne** – gromadzące zbiory z dziedziny kultury wsi Polski, krajów europejskich i pozaeuropejskich oraz wytwory kultury ludów pierwotnych; do grupy tej zalicza się także parki etnograficzne i skanseny;
- **historyczne** – gromadzące zbiory dotyczące dziejów kraju, miast oraz historii ruchów społecznych i niepodległościowych;
- **biograficzne** – gromadzące zbiory związane z życiem i działalnością wybitnych postaci (np. pisarzy, artystów, naukowców, polityków);
- **martyrologiczne** – zajmujące się ochroną obiektów i urządzeń byłych obozów koncentracyjnych i jenieckich, więzień i miejsc straceń oraz przedmiotów związanych z tymi obiektami i urządzeniami;
- **przyrodnicze** – gromadzące zbiory okazów przyrody;
- **techniki** – gromadzące zbiory z dziedziny techniki poszczególnych działów i gałęzi produkcji, np. transportu, rolnictwa, włókiennictwa itp.;
- **regionalne** – gromadzące zbiory o znaczeniu historycznym dla regionu z zakresu sztuki, archeologii, etnografii, techniki, przyrody i innych dyscyplin, z uwzględnieniem zbiorów regionalnych pamiątek historycznych;
- **inne** – muzea, które nie mogą być zaklasyfikowane do żadnego z wyżej wymienionych rodzajów muzeów ze względu na brak zdecydowanej przewagi jednego z rodzajów zbiorów.

Przez **wystawę** organizowaną przez muzeum i określoną odpowiednim tytułem rozumie się udostępnianie dla publiczności (osób zwiedzających) zestawu zbiorów muzealnych.

Wystawy czasowe są to wystawy urządzone na czas określony na terenie muzeum i udostępniane jednorazowo.

Wystawy objazdowe – wykazywane do 1998 r., to wystawy zorganizowane przez muzeum i prezentowane w różnych miejscowościach; jeden tytuł liczony jest jako jedna wystawa.

Ekspozycję stanowi każdorazowe wystawienie w różnych miejscowościach (miejscach) tego samego zestawu zbiorów muzealnych pod tym samym tytułem. Dane o wystawach objazdowych były wykazywane w sprawozdawczości przez muzeum organizujące wystawę. Od 1999 r. dane o wystawach objazdowych wykazywane są przez jednostkę, w której prezentowana jest wystawa. Są to więc – zgodnie z powyższą definicją – ekspozycje. Brak informacji o liczbie tytułów wystaw objazdowych spowodował, że dane za lata poprzednie dotyczą wyłącznie ekspozycji wystaw objazdowych i prezentowane są w tablicach wynikowych w niniejszej publikacji jako „**wystawy krajowe obce**”.

Ekspонатem muzealnym jest przedmiot o trwałej wartości kulturowej (historycznej, naukowej, poznawczej, estetycznej) politycznej lub społecznej, podlegający ochronie prawnej i należący do zbiorów muzealnych, tzn. objęty inwentarzem zabytków w muzeum. Eksponaty muzealne (zbiory) zostały zgrupowane według działów (dyscyplin) zależnie od dziedziny, do której należą i prezentowane są w formie ekspozycji działowych lub tematycznych. Zgodnie z ustawą o muzeach określane są mianem muzealiów i są nimi „rzeczy ruchome i nieruchomości wpisane do inwentarza muzealiów”. Do muzealiów ogółem zalicza się eksponaty własne wpisane do inwentarza muzealiów, natomiast depozyty to obiekty wypożyczone z innych muzeów, instytucji oraz osób prywatnych, wpisane do księgi depozytów.

Pojedyncze muzealium oraz zespół muzealiów stanowiący integralną całość (np. komplet mebli, sztuców, nagrań) liczony jest jako jedna pozycja (numer księgi inwentarzowej) – i tak jest wykazywany w sprawozdawczości od 1999 r. (patrz: Rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 26 sierpnia 1997 r. w sprawie zasad ewidencjonowania dóbr kultury w muzeach; Dz.U. Nr 103, poz. 656). Poprzednio wykazywano informacje o zbiorach w jednostkach inwentarzowych zgodnie z zapisem prowadzonym przez muzeum. Mogły to być zarówno pojedyncze eksponaty z zespołu

muzealiów (np. poszczególne elementy zabytkowego serwisu do kawy), jak i ich zespół (tj. serwis) liczony jako jedna jednostka inwentarzowa.

Dane o muzeach są prezentowane w układzie wojewódzkim.

Począwszy od 1997 r. Główny Urząd Statystyczny przy pomocy kwestionariusza K-02 zbiera informacje o tzw. instytucjach paramuzealnych, do których zgodnie z rekomendowaną przez UNESCO do statystyk międzynarodowych klasyfikacją Międzynarodowej Rady ds. Muzeów (ICOM - International Council of Museums) zalicza się: ogrody zoologiczne (także akwaria, terraria, w których hodowane są niewielkie gady i płazy oraz wiwaria, będące połączeniem akwariów z terrariami), ogrody botaniczne, rezerваты przyrody (udostępniane zwiedzającym w sposób rejestrowany, na ogół prezentujące również zestaw zbiorów lub opracowane wystawy tematyczne; w szczególności są to: groty, jaskinie, akweny, parki), pomniki historii oraz inne jednostki obejmujące m.in. planetaria, miasteczka i centra nauki i techniki, a także nie będące muzeami ekspozycje stałe ukazujące osiągnięcia, odkrycia i ciekawostki z dziedziny historii, archeologii, kultury, przyrody, techniki itp. Dane te obrazują efekty działalności instytucji paramuzealnych, uzupełniających ofertę sieci muzeów i galerii sztuki. Rekomendacje UNESCO przewidują również prezentację działalności wyodrębnionych ekspozycji o charakterze muzealnym w bibliotekach i archiwach, których nie uwzględniono w badaniach GUS.

Galerie sztuki

Dane o działalności wystawienniczej prowadzonej przez *galerie i salony sztuki* uzyskiwane są na podstawie sprawozdawczości rocznej (w latach 1997-1999 – w cyklu dwuletnim) na formularzu o symbolu K-05. Sprawozdawczością obejmuje się jednostki, których podstawowym (lub jednym z głównych) rodzajem działalności jest wystawiennictwo.

Wśród galerii i salonów sztuki wyodrębniono działalność galerii państwowych i komunalnych oraz innych galerii i salonów sztuki. Nie uwzględnia się tu galerii i salonów sztuki, które są oddziałami muzealnymi, ani jednostek, które zajmują się handlem dziełami sztuki, nie prowadząc przy tym działalności wystawienniczej. Zakres zbieranych informacji obejmuje zbiory własne według dyscyplin eksponatów (co dotyczy tylko galerii państwowych i samorządowych), działalność wystawienniczą w kraju i za granicą (wystawy, ekspozycje, zwiedzający), aukcje dzieł sztuki, wybrane formy działalności oświatowej (odczyty i prelekcje, spotkania autorskie, pogadanki na wystawach, seanse filmowe – i ich uczestników) i wydawniczej. Wśród wystaw wyodrębniono takie, do których prezentacji

zastosowano tzw. nowe media, czyli nietradycyjne eksponaty, formy i techniki – animację komputerową, aranżację przestrzeni (instalacje), design, wideo itp.

Dane zaprezentowano w układzie wojewódzkim. W tablicach wyodrębniono dane o działalności instytucji państwowych (narodowych instytucji kultury), których organizatorem jest Minister Kultury: Państwowej Galerii Sztuki “Zachęta” (w Warszawie), Centrum Sztuki Współczesnej “Zamek Ujazdowski” (w Warszawie) oraz Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku (woj. mazowieckie).

Teatry, instytucje muzyczne i rozrywkowe

Dział zawiera dane dotyczące instytucji prowadzących profesjonalną działalność widowiskową.

Informacje o sieci i działalności teatrów, instytucji muzycznych i rozrywkowych pochodzą ze stałych badań statystycznych typu sprawozdawczego, prowadzonych przez Główny Urząd Statystyczny. Zawodowe jednostki prowadzące stałą działalność sceniczną sporządzają roczne sprawozdania ze swej działalności na formularzu oznaczonym symbolem K-01. W sprawozdaniu tym, poza danymi dotyczącymi rodzaju jednostki i liczby miejsc na widowni w stałej sali widowiskowej, wykazuje się liczbę zrealizowanych w ciągu roku przedstawień (koncertów) i liczbę widzów (słuchaczy) na zorganizowanych imprezach (wydzielając informacje o działalności w stałej sali), a także liczbę prezentacji artystów i zespołów zagranicznych i frekwencji na tych widowiskach (koncertach). Teatry, opery i operetki podają również liczbę zaprezentowanych w ciągu roku premier, a filharmonie i orkiestry (symfoniczne i kameralne) z ogólnej liczby koncertów wyodrębniają tzw. szkolne audycje muzyczne. Instytucje przedstawiające swoje dokonania za granicą wykazują też liczbę spektakli (koncertów) wystawionych za granicą według krajów prezentacji. Ponadto podstawowe informacje, tj. liczbę przedstawień i widzów (koncertów i słuchaczy) podaje się według województw, w których w ramach tzw. występów gościnnych jednostka sprawozdawcza prowadziła działalność widowiskową.

Ze względu na rodzaj działalności sceniczej, wśród instytucji artystycznych wyróżniono: teatry dramatyczne (łącznie z satyrycznymi i małymi formami scenicznymi) i teatry lalkowe, teatry muzyczne: opery, operetki (łącznie z teatrami tańca, musicalowymi i baletem), filharmonie, orkiestry (symfoniczne i kameralne) i chóry, zespoły pieśni i tańca oraz przedsiębiorstwa (agencje) estradowe.

W liczbie teatrów i instytucji muzycznych (teatry, opery, operetki, filharmonie, orkiestry, zespoły pieśni i tańca) uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem

prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednorodną działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

Przez *scenę* rozumie się wydzieloną organizacyjnie stałą salę widowiskową w instytucji artystycznej, w której prowadzona jest stała działalność, zazwyczaj w oparciu o odrębny zespół lub koncepcję programową. Za scenę uważa się także stały zespół nie będący jednostką organizacyjną instytucji widowiskowej lub stały zespół objazdowy.

Do liczby jednostek nie zaliczono agencji artystycznych nie posiadających stałych zespołów oraz teatrów impresaryjnych. Dane obejmują natomiast ich działalność. W przypadku teatrów impresaryjnych – włącza się je do liczby scen, liczy się również miejsca w stałej sali widowiskowej, zgodnie z ogólnie przyjętymi zasadami obliczania miejsc na widowni w stałej sali.

Liczba miejsc w teatrach i instytucjach muzycznych odnosi się do miejsc na widowni we własnych lub wynajętych stałych salach widowiskowych. W przypadku organizowania widowni na potrzeby konkretnego spektaklu, podaje się średnią liczbę miejsc przygotowanych dla widzów w ciągu roku. Niektóre teatry i instytucje muzyczne nie rozporządzają własną salą widowiskową, a korzystają z sali innej instytucji. Miejsca na widowni w stałej sali liczone są tylko raz, niezależnie od liczby korzystających z niej instytucji.

Dane o zespołach pieśni i tańca dotyczą państwowych zespołów ludowych pieśni i tańca "Mazowsze" (z siedzibą w Karolinie w woj. mazowieckim) i "Śląsk" (z siedzibą w Koszęcinie w woj. śląskim) oraz Reprezentacyjnego Zespołu Artystycznego Wojska Polskiego.

Dane dotyczące działalności teatrów, instytucji muzycznych i rozrywkowych w kraju nie obejmują specjalnie organizowanych występów gościnnych teatrów i artystów zagranicznych. Informacje te zostały wyodrębnione, podobnie jak dane o występach polskich teatrów i instytucji muzycznych za granicą, które zamieszczono w oddzielnej tablicy.

W informacjach podanych w podziale *według województw*, wykazano wszystkie przedstawienia i koncerty, które odbyły się na terenie danego województwa, wykonane przez instytucje artystyczne i rozrywkowe własne, jak również występy gościnne teatrów, instytucji muzycznych i rozrywkowych z innych województw.

W informacjach podanych w podziale *według siedziby*, wykazano wszystkie przedstawienia i koncerty zorganizowane przez instytucje prowadzące działalność widowiskową według ich województw macierzystych, niezależnie od miejsca realizacji działalności sceniczej.

Domy kultury, ośrodki kultury, kluby, świetlice

Dział opracowano na podstawie wyników zbieranych co dwa lata sprawozdań z działalności domów kultury, ośrodków kultury, klubów oraz świetlic na formularzu o symbolu K-07. Na podstawie sprawozdań zbierane są informacje o prowadzonych pracowniach specjalistycznych, bibliotekach, salach widowiskowych, pracownikach instytucji, zorganizowanych imprezach i ich uczestnikach, zajęciach i uczestnikach zajęć realizowanych w ramach programu edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży, o zespołach artystycznych oraz kołach i klubach i ich członkach, zorganizowanych kursach i ich absolwentach. Tablice zaprezentowano w przekroju wojewódzkim.

W myśl ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 1997 r. Nr 110, poz. 721, z późn. zmianami) działalność kulturalna polega na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury. Do podstawowych zadań takich form organizacyjnych działalności kulturalnej, jakimi są **domy kultury, ośrodki kultury, kluby i świetlice** należy m.in.:

- edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę,
- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą i sztuką,
- tworzenie warunków dla rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego,
- rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych.

Jednostki administracji rządowej oraz samorządy terytorialne prowadząc działalność kulturalną w ww. formach organizacyjnych, tworzą instytucje kultury, dla których prowadzenie działalności kulturalnej jest podstawowym celem statutowym.

Osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, dla których prowadzenie działalności kulturalnej nie jest podstawowym celem statutowym, mogą prowadzić taką działalność na zasadach określonych w przytoczonej wyżej ustawie oraz ustawie z dnia 23 grudnia 1988 r. (z późn. zmianami) o działalności gospodarczej, w szczególności w formie klubów, świetlic i domów kultury.

Wydany przez organizatora (podmiot tworzący instytucję kultury) akt o powołaniu instytucji kultury określa jej nazwę, rodzaj, siedzibę i przedmiot działania.

Zasadniczo przyjęło się, że:

Domy kultury – prowadzą wielokierunkową działalność społeczno-kulturalną. Mieszczą się w odrębnym, specjalnie wzniesionym lub adaptowanym budynku z salą widowiskowo-kinową, z odpowiednio przystosowanymi pomieszczeniami i urządzeniami do

prowadzenia specjalistycznej działalności kulturalnej. Spośród nich, głównie ze względu na zasięg oddziaływania, można wyróżnić: wojewódzkie domy kultury, miejskie, spółdzielcze, osiedlowe, dzielnicowe, miejsko-gminne, gminne lub wiejskie domy kultury. O przynależności do jednego z rodzajów decyduje statut lub akt erekcyjny instytucji.

Ośrodki kultury (miejskie, dzielnicowe, miejsko-gminne, gminne) są wielofunkcyjnymi instytucjami społeczno-kulturalnymi integrującymi, wokół wspólnego programu, działalność istniejących w danej miejscowości (gminie) autonomicznych instytucji kultury (domu kultury, biblioteki, klubu, świetlicy, kina, ognisk artystycznych, galerii sztuki, izby regionalnej), jak również urządzeń rekreacyjno-sportowych i zakładu usług gastronomicznych. Centra kultury i sztuki mogą być traktowane jako domy kultury lub ośrodki kultury w zależności od statutowego określenia rodzaju jednostki. Dawne robotnicze centra kultury, będące zakładową (międzyzakładową, międzyorganizacyjną) instytucją środowiskową, działają w formie wielofunkcyjnego ośrodka kultury. W ostatnim okresie ośrodki kultury skupiły się przede wszystkim na prowadzeniu własnej działalności, rezygnując z programowych działań koordynacyjnych.

Kluby są instytucjami prowadzącymi działalność kulturalną w środowisku lokalnym we współdziałaniu z instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami: kulturalnymi, społecznymi i politycznymi. Posiadają jedno lub więcej pomieszczeń, odpowiednie wyposażenie (sprzęt audiowizualny, telewizor, magnetowid, prasę itd.). Kluby są otwarte codziennie, jako miejsca organizowania kulturalnego wypoczynku i aktywności społeczności lokalnej. Działalność w klubach jest zazwyczaj prowadzona przez społeczny personel przy pomocy kierownika placówki. Formy pracy klubowej szczególnie rozwinęły się w spółdzielczych osiedlach mieszkaniowych w wielkich miastach.

Świetlice – to placówki kulturalne posiadające z reguły jedno pomieszczenie, niezbędny sprzęt i obejmujące swoim zasięgiem działania małe grupy środowiska lokalnego. Działalność prowadzona jest zasadniczo przez działaczy społecznych przy pomocy kierownika świetlicy. Nie uważa się za świetlice jednostek, zwyczajowo określanych "świetlicami", nieprowadzących działalności kulturalnej, których pomieszczenia służą do innych celów, np. do organizowania narad i konferencji, kursów zawodowych itp.

Pracownie specjalistyczne to odrębne pomieszczenia przystosowane do prowadzenia stałej działalności specjalistycznej o określonej tematyce (np. fotograficzne, politechniczne, komputerowe).

Informacje dotyczące "**Programu edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży**" dotyczą odrębnych cykli zajęć rozwijających zainteresowania i wiedzę kulturalną w dziedzinie

muzyki, teatru i plastyki - zazwyczaj poprzez teorię sztuki połączoną z pokazem lub zajęcia warsztatowe. Cykliczne zajęcia prowadzone są dla stałych grup uczestników. Dane dotyczące liczby uczestników tych zajęć są znacznie zróżnicowane w poszczególnych województwach ze względu na występujące przypadki realizacji zajęć (impres o charakterze popularyzatorskim) jedno- lub kilkakrotnie w ciągu roku w szkołach – dla kilku, a często wszystkich klas.

Podstawą realizacji edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży jest „Międzyresortowy program edukacji kulturalnej”, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 27 listopada 1996 r.

Zespoły artystyczne i koła (kluby) to zorganizowane grupy prowadzące systematycznie zajęcia o określonym profilu tematycznym, kierowane przez wykwalifikowanych pracowników instytucji kultury. Do składu zespołów artystycznych wlicza się także instruktorów, korepetytorów, choreografów, akompaniatorów itd. Członkowie zespołów działający w różnych zespołach liczeni są tyle razy, w ilu zespołach uczestniczą. Koła (kluby) terapeutyczne prowadzą stałą działalność na rzecz niepełnosprawnych i zagrożonych patologią społeczną. Dane o dyskusyjnych klubach filmowych dotyczą wyłącznie klubów zarejestrowanych w Federacji Dyskusyjnych Klubów Filmowych.

Do **kursów** (zakończonych i trwających w ciągu roku sprawozdawczego) zaliczono zajęcia szkoleniowe trwające co najmniej 16 godzin. Nie ujęto szkoleń związanych z nabyciem lub podwyższeniem kwalifikacji zawodowych. Do liczby **absolwentów kursów** wliczono tylko te osoby, które ukończyły kurs według warunków określonych przez organizatora. Dane o absolwentach dotyczą kursów zakończonych w roku sprawozdawczym.

Dane o dzieciach i młodzieży do lat 15 przeliczone na 1000 ludności zostały odniesione do danych demograficznych dla grupy wieku 7-14 lat.

Kina

Działalność w zakresie kinematografii reguluje ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o kinematografii (Dz. U. Nr 122, poz.1111).

Prowadzona przez Główny Urząd Statystyczny sprawozdawczość z działalności kin na formularzu oznaczonym symbolem K-08, obejmuje sieć i rodzaje kin, system projekcji, okres prowadzonej działalności oraz liczbę seansów i widzów. Wyodrębniono też informacje o liczbie zrealizowanych seansów filmów produkcji polskiej i liczbie widzów na tych projekcjach.

Jednostką sprawozdawczą jest kino. **Kino** jest to miejsce i zespół urządzeń technicznych służących do publicznego wyświetlania filmu.

Dział zawiera informacje o działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo). Dane prezentowane są w układzie wojewódzkim i w podziale na miasto-wieś.

Kina dzielą się na:

- 1) **stałe**, tj. prowadzące działalność w jednym obiekcie przystosowanym na stałe do publicznego wyświetlania filmów z określoną częstotliwością,
- 2) **ruchome**, tj. prowadzące działalność w różnych miejscach przez ekipy objazdowe.

Kina letnie zalicza się do kin stałych.

Przez **stałą salę** projekcyjną rozumie się własną lub wynajętą salę na okres przynajmniej półroczny, przystosowaną do realizowania projekcji filmowych, niezależnie od jej podstawowego przeznaczenia. Nie wykazuje się miejsc dostawnych.

Kina stałe, które mają więcej niż 3 sale dzielimy w zależności od ich liczby na:

- **minipleksy**, tj. posiadające od 3 do 7 sal,
- **multipleksy**, tj. posiadające 8 lub więcej sal.

Przez **seans** rozumie się ciągłą projekcję filmu długometrażowego, filmu lub kasety wideo, w zamierzonym i z góry określonym czasie trwania. W przypadku projekcji filmu wieloczęściowego podzielonego na odcinki – projekcję każdej części mającej własną czołówkę i określoną długość uważa się za odrębny seans filmowy. W takiej sytuacji, liczbę widzów wykazuje się w sposób analogiczny. Za seans uważa się również wyświetlenie zestawu filmów krótkometrażowych (np. poranki dla dzieci).

Dane dotyczące kin według okresu ich działalności, obejmują także kina, które w ciągu roku sprawozdawczego zostały zlikwidowane lub zawiesiły swoją działalność.

Dane o długometrażowych filmach fabularnych nowowprowadzanych na ekrany kin podano na podstawie danych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, zebranych przy pomocy resortowego sprawozdania o symbolu KK-1. Sprawozdanie to obejmuje m.in. informacje dotyczące krajów produkcji nowowprowadzonych filmów oraz o liczbie widzów.

Zgodnie z ustawą o kinematografii, **filmem** jest utwór dowolnej długości, w tym utwór dokumentalny lub animowany, złożony z serii następujących po sobie obrazów z dźwiękiem lub bez dźwięku, utrwalonych na jakimkolwiek nośniku umożliwiającym wielokrotne odtwarzanie, wywołującym wrażenie ruchu i składających się na oryginalną całość, wyrażającą akcję (treść) w indywidualnej formie, a ponadto, z wyjątkiem utworów

dokumentalnych i animowanych, przeznaczony do wyświetlania w kinie jako pierwszym polu eksploatacji w rozumieniu przepisów o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Film uznaje się za **polski**, jeżeli jego producentem lub koproducentem jest podmiot mający siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a ponadto spełniony jest co najmniej jeden z warunków:

- 1) autor scenariusza lub adaptowanego utworu literackiego, reżyser oraz wykonawca jednej z głównych ról są obywatelami polskimi, udział środków finansowych producenta mającego siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w kosztach produkcji stanowi 100%, przy czym środki te, do wysokości 80 % kosztów produkcji filmu, muszą być wydatkowane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a ponadto kopia wzorcowa jest wykonana w języku polskim;
- 2) autor scenariusza lub adaptowanego utworu literackiego, reżyser oraz wykonawca jednej z ról są obywatelami polskimi, udział środków finansowych producenta mającego siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w kosztach produkcji stanowi co najmniej 20 %, przy filmie będącym koprodukcją dwustronną oraz co najmniej 10 % przy filmie będącym koprodukcją wielostronną, przy czym środki te, do wysokości 80 % kosztów produkcji filmu, muszą być wydatkowane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a ponadto główna wersja językowa wykonana jest w języku polskim.

Ze względu na podmiot wypowiedzi i jej formę wyróżniamy filmy:

- **fabularne** – przeciwieństwo filmów dokumentalnych, które posiadają akcję, postaci, zdarzenia o charakterze fikcyjnym.
- **dokumentalne** – odpowiedniki twórczości dziennikarskiej, opowiadające o prawdziwych wydarzeniach, występują w nich autentyczne miejsca, bohaterowie.
- **animowane** – filmy zrealizowane techniką animacji filmowej, polegającą na wykonywaniu serii poklatkowanych zdjęć rysunków, plam barwnych, kukielek lub sylwetek w poszczególnych fazach ruchu; których wyświetlenie daje efekt ruchu.
- **oświatowe** – mające cechy literatury naukowej, ich celem jest upowszechnianie wiadomości z jakiejś dziedziny wiedzy, odmianą są filmy popularnonaukowe, które mają zastosowanie w edukacji – filmy dydaktyczne (o sztuce, biografie itp.) albo w nauce – filmy badawcze.

Ze względu na metraż wyróżniamy filmy:

- **dlugometrażowe** – których czas wyświetlania przekracza standardową długość 5 rolek, czyli 70 minut akcji;

– *średniometrażowe* – utwór filmowy, którego czas wyświetlania jest dłuższy niż pół godziny, a nie przekracza długości pięciu rolek, tj. 70 minut projekcji.

– *krótkometrażowe* – których długość nie przekracza trzech rolek, czyli 30 minut projekcji. Filmami krótkometrażowymi bywają zarówno utwory dokumentalne i animowane jak i aktorskie filmy fabularne.

Radio i telewizja

Prowadzenie działalności radiowej i telewizyjnej reguluje ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. 1993 Nr 7, poz. 34 z późniejszymi zmianami), na mocy której została powołana Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji. Zadaniem Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji jest m.in. udzielanie koncesji na rozpowszechnianie i rozprowadzanie programów.

Koncesja to pozwolenie na rozpowszechnianie programów radiowych i/lub telewizyjnych, z wyjątkiem programów publicznej radiofonii i telewizji. Koncesji udziela się na okres 10 lat. Koncesje dotyczą wszystkich sposobów rozpowszechniania programów:

- rozsiewczego naziemnego,
- rozsiewczego satelitarnego oraz
- kablowego.

Koncesja może być udzielona osobie fizycznej, posiadającej obywatelstwo polskie i stałe miejsce zamieszkania w Polsce, lub osobie prywatnej, która ma siedzibę w Polsce lub osobie zagranicznej lub spółce, których siedziba lub stałe miejsce zamieszkania znajduje się w państwie członkowskim Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Informacje dotyczące koncesji, udzielonych jednostkom prywatnym na rozpowszechnianie programów radiowych i telewizyjnych drogą naziemną, satelitarną i kablową, zostały opracowane na podstawie danych Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji.

Przez **rozpowszechnianie** rozumiemy bezprzewodową emisję programu do równoczesnego, powszechnego odbioru (system powszechnego odbioru), jak również wprowadzanie programu do sieci kablowej (system zbiorowego odbioru). **Rozprowadzaniem** jest natomiast przejmowanie w całości i bez zmian programu nadawcy krajowego lub zagranicznego, z wyjątkiem programu rozpowszechnianego w sieci kablowej, i równoczesne jego rozpowszechnianie. **Programem** nazywamy uporządkowany zestaw audycji radiowych lub telewizyjnych, reklam i innych przekazów, regularnie rozpowszechniany, pochodzący od jednego nadawcy.

Ze względu na sposób rozpowszechniania programu radio i telewizję dzielimy na:

- **naziemne** – sygnały przesyłane za pośrednictwem fal radiowych z jednego punktu nadawczego (stacji radiowej lub telewizyjnej) do wielu odbiorców.
- **satelitarne** – system transmisji programów za pośrednictwem specjalnych transponderów zamontowanych na satelitach oparty na wykorzystaniu fal o bardzo wysokiej częstotliwości odbieranych za pomocą anteny satelitarnej.
- **kablowe** – inaczej przewodowe, zinstytucjonalizowany system płatnej transmisji przekazów telewizyjnych lub radiowych (własnych, lokalnych lub satelitarnych) przesyłanych za pośrednictwem szerokopasmowego kabla ze stacji centralnej do indywidualnych abonentów.

Dane o abonentach radiowych i telewizyjnych – przedstawione w układzie wojewódzkim – dotyczą osób i instytucji, które uiściły opłaty abonamentowe uprawniające do korzystania z urządzeń odbiorczych radiofonii bezprzewodowej oraz odbiorczych urządzeń telewizyjnych. Dane dotyczą także osób korzystających z prawa do bezpłatnego korzystania z urządzeń odbiorczych. Abonent jest liczony tylko raz bez względu na liczbę użytkowanych odbiorników. Natomiast instytucje obowiązującej rejestracją wszystkich posiadanych odbiorników radiowych i telewizyjnych i wysokość opłaty abonamentowej zależy od ich liczby. Instytucje obowiązane są również uiszczać opłaty abonamentowe za posiadanie odbiorników radiowych i telewizyjnych w samochodach.

Tablice o abonentach radiowych i telewizyjnych opracowano na podstawie danych Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej, natomiast dane o abonentach telewizji kablowej – według informacji Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

KULTURA W 2005 r.

W 2005 r. nie zaobserwowano istotnych zmian w zinstytucjonalizowanych formach działalności kulturalnej w porównaniu z rokiem poprzednim. Wzrostowi oferty kulturalnej w niektórych dziedzinach (projekcje filmowe w kinach, tytuły i nakłady wydawnictw prasowych, przedstawienia teatralne i koncerty wystawy muzealne) towarzyszył spadek w innych sferach (tytuły i nakłady książek i broszur, liczba bibliotek publicznych i kin). Podobne spostrzeżenia odnoszą się do uczestnictwa ludności w kulturze – wzrosła liczba osób zwiedzających muzea i liczba widzów w instytucjach widowiskowych oraz liczba członków zespołów artystycznych i kół tematycznych działających w domach i ośrodkach kultury, zmniejszyła się natomiast frekwencja w kinach oraz liczba czytelników i wypożyczeń w bibliotekach publicznych.

Wydatki publiczne na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2005 r. wyniosły 4281,4 mln zł (nominalnie o 12,5% więcej niż w 2004 r.), co w odniesieniu do PKB stanowiło 0,44% (w roku poprzednim odpowiednio 3807,1 mln zł, tj. 0,43%).

W 2005 r. udział wydatków z budżetów samorządów terytorialnych na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w wydatkach publicznych na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego wyniósł 79,7% i był wyższy niż w roku poprzednim (78,1%).

Wydatki z budżetu państwa na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (łącznie z dotacjami i subwencjami dla jednostek samorządu terytorialnego) wyniosły 1032,1 mln zł (w roku poprzednim – 1062,5 mln zł). Ich udział w ogólnych wydatkach budżetu państwa wyniósł 0,50% (wobec 0,54% w 2004 r.). W przeliczeniu na 1 mieszkańca dało to kwotę 27,05 zł. Wydatki bieżące z budżetu państwa na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego wyniosły 876,7 mln zł (w roku poprzednim – 879,3 mln zł). Udział wydatków bieżących z budżetu państwa na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2005 r. stanowił 0,44% (wobec 0,47% w roku poprzednim) ogólnych wydatków bieżących budżetu państwa.

Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w budżetach samorządów terytorialnych wyniosły (łącznie z transferami pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego) 3436,9 mln zł, co stanowiło 3,31% ogólnych wydatków z budżetów samorządowych (w 2004 r. odpowiednio: 2997,3 mln zł i 3,28%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca dało to kwotę 90,06 zł. Wydatki bieżące z budżetów samorządów terytorialnych na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2004 r. wyniosły 2930,9 mln zł (w roku poprzednim – 2629,9 mln zł). Udział samorządowych wydatków bieżących na kulturę

i ochronę dziedzictwa narodowego w wydatkach bieżących ogółem samorządów terytorialnych stanowił 3,43% (wobec 3,45% w 2004 r.). Wydatki samorządów gminnych wyniosły 1328,3 mln zł i stanowiły 38,6% samorządowych wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (samorządów województw, miast na prawach powiatów i powiatów – odpowiednio: 850,2 mln zł i 24,7%; 1196,5 mln zł i 34,8% oraz 61,9 mln zł i 1,8%).

Udział wydatków na poszczególne rodzaje instytucji kultury i formy działalności kulturalnej w wydatkach budżetu państwa na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego utrzymał się na poziomie zbliżonym do odsetków tych wydatków w latach poprzednich. Wydatki z budżetu państwa przeznaczono głównie na funkcjonowanie muzeów – 25,5% (a łącznie z kwotą wydatkowaną na różne formy działalności związanej z ochroną i konserwacją zabytków – 39,3%), teatrów dramatycznych i lalkowych, teatrów muzycznych, oper i operetek – 14,5% oraz archiwów – 8,8% i centrów kultury i sztuki – 7,6%. Wydatki przeznaczone na działalność bibliotek w 2005 r. stanowiły 13,5% wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego, natomiast udział wydatków na działalność domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic wyniósł 1,7%.

Z budżetów samorządowych przeznaczonych na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2005 r. najwięcej wydano na domy i ośrodki kultury oraz kluby i świetlice – 26,2% i biblioteki – 23,8% oraz teatry dramatyczne i lalkowe, teatry muzyczne opery i operetki – 14,7% i muzea – 13,2%.

W 2005 r. udział wydatków na kulturę w wydatkach "ogółem" gospodarstw domowych wyniósł 3,3% (w roku poprzednim – 3,4%) i wahał się od 1,8% do 3,8% w poszczególnych grupach społeczno-ekonomicznych gospodarstw domowych (w roku poprzednim od 2,0% do 4,1%). Przeciętne roczne wydatki na zakup artykułów i usług kulturalnych na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2005 r. osiągnęły 272,88 zł. Ich wartość nominalna w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się o 3,2%; w gospodarstwach pracujących na rachunek własny była niższa o 6,3%, a wzrosła w gospodarstwach emerytów i rencistów o 1,1%. Wydatki na kulturę w poszczególnych grupach społeczno-ekonomicznych w ujęciu wartościowym kształtowały się następująco: 389,04 zł w gospodarstwach osób pracujących na własny rachunek, 304,80 zł w gospodarstwach emerytów i rencistów (w gospodarstwach emerytów – 346,80, a w gospodarstwach rencistów – 207,48 zł), 277,68 zł w gospodarstwach pracowników (167,49 zł w gospodarstwach pracujących na stanowiskach robotniczych, a 434,88 zł – w gospodarstwach pracujących na stanowiskach nierobotniczych), a 120,00 zł w gospodarstwach rolników. Najwyższe wydatki związane były z mediami. Opłaty za

abonament radiowy i telewizyjny wyniosły 44,16 zł przeciętnie na 1 osobę w gospodarstwie domowym, a za telewizję kablową – 53,16 zł i stanowiły odpowiednio: 16,2% i 19,5% wszystkich wydatków gospodarstw domowych na kulturę. Na gazety i czasopisma gospodarstwa domowe wydały 42,48 zł (15,6% wydatków na kulturę). Na książki natomiast wydawano przeciętnie 6,20 zł, ale wraz z podręcznikami do nauki kwota ta wyniosła 49,80 zł przeciętnie na 1 osobę w gospodarstwie domowym. W gospodarstwach pracowników wydatki te kształtowały się następująco: za abonament radiowo-telewizyjny – 35,76 zł (12,9% wydatków na kulturę ogółem w tym typie gospodarstw), za telewizję kablową – 54,96 zł (19,8%), a za gazety i czasopisma – 38,40 zł (13,8%), zaś w pozostałych grupach społeczno-ekonomicznych – odpowiednio: w gospodarstwach pracujących na własny rachunek – 34,68 zł, 77,64 zł i 52,44 zł (tj. 8,9%, 19,9% i 13,4%), w gospodarstwach emerytów i rencistów – 70,20 zł, 61,32 zł i 58,68 zł (tj. 23,2%, 20,3% i 19,4%), a w gospodarstwach rolników – 27,60 zł, 4,32 zł i 18,00 zł przeciętnie na 1 osobę w gospodarstwie domowym (tj. 23,4%, 3,7% i 15,2% łącznych wydatków na kulturę).

Podobnie jak udział wydatków na kulturę w budżetach gospodarstw domowych najwyższy był w grupie gospodarstw pracujących na własny rachunek (3,8%), również najwyższy był w tej grupie społeczno-ekonomicznej stopień wyposażenia w tzw. artykuły użytku kulturalnego, przede wszystkim w sprzęt audiowizualny. Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej posiadało 66,0% gospodarstw pracujących na własny rachunek, podczas gdy gospodarstw pracowników – 57,0%, gospodarstw emerytów i rencistów – 41,0%, a tylko 23,2% gospodarstw rolników, których najwyższy odsetek (99,4%) posiadał z kolei odbiornik telewizyjny. Magnetowid lub odtwarzacz kaset wideo był w posiadaniu 64,4% gospodarstw pracujących na własny rachunek, 59,1% gospodarstw pracowników, 47,6% gospodarstw rolników i 32,7% gospodarstw emerytów i rencistów. W zdecydowanej większości przypadków, zwłaszcza w odniesieniu do artykułów wykorzystujących nowe technologie, kolejność gospodarstw domowych według odsetka wyposażonych w nie wyglądała podobnie: gospodarstwa pracujących na własny rachunek, gospodarstwa pracowników, rolników oraz emerytów i rencistów. Np. odsetki gospodarstw wyposażonych w odtwarzacz płyt kompaktowych kształtowały się odpowiednio: 20,8%, 14,8%, 8,6% i 4,5%, a odtwarzacz płyt DVD – odpowiednio: 45,4%, 34,7%, 16,3% i 8,8%. Warto też zwrócić uwagę na znaczne zróżnicowanie odsetka gospodarstw według grup społeczno-ekonomicznych posiadających komputery, w tym z dostępem do Internetu. Spośród gospodarstw pracujących na rachunek własny – 70,6% posiadało komputery, w tym 51,0% z dostępem do Internetu, a w pozostałych grupach – odpowiednio: w gospodarstwach

pracowników – 57,0% i 33,7% w gospodarstwach rolników – 35,6% i 11,4%, a w gospodarstwach emerytów i rencistów – 15,1% i 8,4%.

Na rynku wydawniczym książek po raz pierwszy od 1995 r. zaobserwowano w 2005 r. spadek liczby wydawanych tytułów oraz spadek liczby ich nakładów. W stosunku do 2004 r. zmniejszyła się liczba tytułów wydawnictw nieperiodycznych o 11,0%, spadł także ich nakład globalny – o 3,5%. Zwiększył się przy tym przeciętny nakład jednego tytułu – z 3,7 tys. egz do 4,1 tys. egz.

Tabl. 1. Produkcja wydawnictw nieperiodycznych

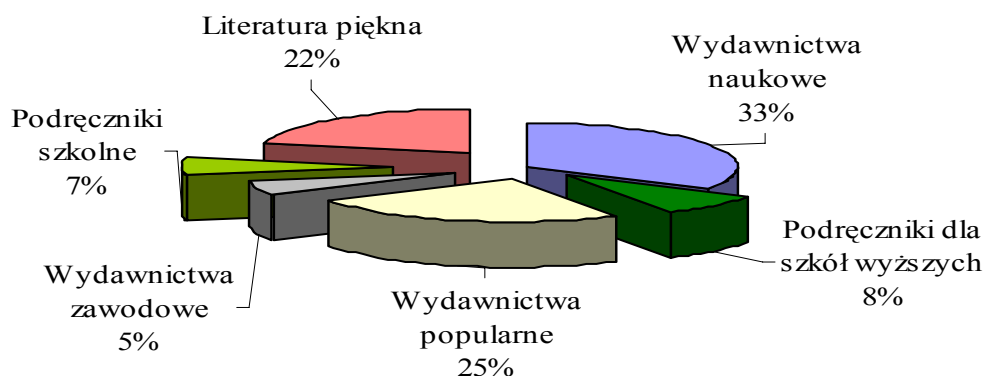
Wyszczególnienie	1995	2000	2004	2005		
	w liczbach bezwzględnych			1995=100	2004=100	
OGÓŁEM						
Tytuły	11925	21647	22475	19999	167,7	89,0
w tym wydania pierwsze	9877	18653	18763	16280	164,8	86,8
Nakład w tys. egz	115634	102774	83974	81006	70,1	96,5
w tym wydania pierwsze	72791	81985	52246	49241	67,7	94,3
na 1000 ludności w egz	2997	2687	2199	2131	x	x
Wydawnictwa naukowe						
Tytuły	3065	6840	7699	6748	220,2	87,7
Nakład w tys. egz	3615	5996	6010	5548	153,5	92,3
Podręczniki dla szkół wyższych						
Tytuły	1205	1785	1630	1618	134,3	99,3
Nakład w tys. egz	1612	1732	1351	1490	92,4	110,3
Wydawnictwa popularne – ogólne						
Tytuły	3227	5890	5654	4999	154,9	88,4
Nakład w tys. egz	23001	23606	16703	20666	89,9	123,7
Wydawnictwa zawodowe						
Tytuły	881	1704	1239	995	112,9	80,3
Nakład w tys. egz	2715	5751	3232	2717	100,1	84,1
Podręczniki szkolne						
Tytuły	991	1410	1280	1331	134,3	104,0
Nakład w tys. egz	44011	41380	21695	21342	48,5	98,4
Literatura piękna						
Tytuły	2556	4018	4973	4308	168,5	86,6
Nakład w tys. egz	40680	24310	34983	29243	71,9	83,6
dla dorosłych						
Tytuły	2069	2755	3654	3252	157,2	89,0
Nakład w tys. egz	35387	16870	25376	21540	60,9	84,9
dla dzieci						
Tytuły	491	850	1319	1056	215,1	80,1
Nakład w tys. egz	5293	4562	9607	7703	145,5	80,2

Mniejsza niż w 2004 r. była w 2005 r. liczba tytułów wydań pierwszych (spadek o 13,2%), które stanowiły 81,4% wszystkich wydanych pozycji. Natomiast przeciętny nakład wydań pierwszych zwiększył się z 2,8 tys. egz. w 2004 r. do 3,0 tys. egz. W nieco większych nakładach publikowane były wznowienia tytułów wydawniczych, stanowiących około 1/3 łącznego nakładu książek i broszur. Przeciętny nakład jednego tytułu wznowień pozostał na

tym samym poziomie co w roku ubiegłym i wyniósł 8,5 tys. egz. Zmalał nieco w 2005 r. – w stosunku do roku poprzedniego – nakład wydawnictw nieperiodycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca – z 2,2 egz. do 2,1 egz.

Rozpatrując strukturę produkcji wydawniczej według tematyki wydanych książek w ujęciu tytułowym, można wyróżnić trzy grupy wydawnictw, w których liczba wydanych tytułów stanowiła łącznie 80,2% wszystkich tytułów wydanych w 2005 r.

Struktura produkcji wydawniczej książek i broszur w 2005 r. - tytuły

Były to wydawnictwa naukowe, wydawnictwa popularne oraz literatura piękna. W stosunku do 2004 r. udział liczby tytułów wydawnictw naukowych zmniejszył się o 0,5 pkt, a podręczników dla szkół wyższych zwiększył się o 0,8 pkt. Do grupy wydawnictw, w której udział liczby tytułów wzrósł w porównaniu z rokiem poprzednim, obok podręczników dla szkół wyższych, zaliczają się także podręczniki szkolne.

W 2005 r., w strukturze nakładów książek udział wydawnictw popularnych wzrósł o 5,6 pkt w stosunku do roku poprzedniego, osiągając 25,5%.

Tabl. 2. Struktura produkcji wydawniczej książek i broszur według tematyki

Wyszczególnienie	1995	2000	2004	2005
Tytuły w odsetkach				
Wydawnictwa naukowe	25,7	31,6	34,2	33,7
Podręczniki dla szkół wyższych	10,1	8,2	7,3	8,1
Wydawnictwa popularne	27,1	27,2	25,2	25,0
Wydawnictwa zawodowe	7,4	7,9	5,5	5,0
Podręczniki szkolne	8,3	6,5	5,7	6,7
Literatura piękna	21,4	18,6	22,1	21,5
w tym dla dzieci	4,1	3,7	5,9	5,3
Nakłady w odsetkach				
Wydawnictwa naukowe	3,1	5,8	7,2	6,9
Podręczniki dla szkół wyższych	1,4	1,7	1,6	1,8
Wydawnictwa popularne	19,9	23,0	19,9	25,5
Wydawnictwa zawodowe	2,3	5,6	3,8	3,4
Podręczniki szkolne	38,1	40,3	25,8	26,3
Literatura piękna	35,2	23,7	41,7	36,1
w tym dla dzieci	4,6	5,5	11,4	9,5

Pod względem liczby wydanych tytułów książek i broszur przez wydawców według ich siedziby – najbardziej aktywne w Polsce (ponad 1000 wydanych tytułów wydawnictw nieperiodycznych) były w 2005r. województwa: mazowieckie – 8592 tytuły, małopolskie – 3017 tytułów, śląskie – 1356 i wielkopolskie – 1195 tytułów, przy czym liczba tytułów wydanych książek i broszur przez oficyny wydawnicze tylko w trzech miastach – w Warszawie, Krakowie i Poznaniu – przekroczyła połowę wszystkich wydanych publikacji nieperiodycznych w Polsce i stanowiła 59,2% ogółu wydanych tytułów. Natomiast łączny nakład tytułów wydanych przez warszawskie instytucje wydawnicze stanowił 70,1% (wobec 56,8% w roku poprzednim) całej produkcji wydawnictw nieperiodycznych w 2005 r.

Tabl. 3. Produkcja wydawnictw periodycznych

Wyszczególnienie	1995	2000	2004	2005		
	w liczbach bezwzględnych			1995=100	2004=100	
OGÓŁEM						
Tytuły	4448	5534	6502	6721	151,1	103,4
Łączny jednorazowy nakład (w tys. egz)	83833,9	72332,4	77379,6	86858,5	103,6	112,3
Nakład globalny w mln egz	3210,5	2705,7	3033,0	3148,6	98,1	103,8
na 1000 ludności	83201	70726	79440	82509	x	x
GAZETY						
Tytuły	108	66	77	69	63,9	89,6
Łączny jednorazowy nakład (w tys. egz)	6113,5	4511,9	8257,3	5804,3	94,9	70,3
Nakład globalny w mln egz	1433,7	1153,3	1602,6	1353,1	94,4	84,4
na 1000 ludności	37155	30147	41975	34753	x	x
CZASOPISMA						
Tytuły	4340	5468	6425	6652	153,3	103,5
Łączny jednorazowy nakład (w tys. egz)	77720,4	67820,5	69122,3	81054,2	104,3	117,3
Nakład globalny w mln egz	1776,8	1552,4	1430,4	1795,5	101,0	125,5
na 1000 ludności	46046	40579	37465	47051	x	x

W 2005 r. wydawano 69 tytułów gazet, a ich łączny nakład wyniósł 1353 mln egz, co stanowi spadek globalnego nakładu o 15,6% w stosunku do roku poprzedniego.

Ponownie zwiększyła się liczba wydawanych w Polsce tytułów czasopism – o 227 w stosunku do roku poprzedniego. Odnotowano również wzrost ich nakładów globalnych – o 25,5%, przy jednoczesnym wzroście nakładów jednorazowych – o 17,3%. Zwiększył się także nakład czasopism w przeliczeniu na 1 mieszkańca: z 37 egz. w 2004 r. do 47 egz., natomiast znacznie-zmniejszył się nakład gazet – z 42 egz. do 35 egz. w 2005 r.

Najwięcej tytułów periodyków w 2005 r. wydawano w województwach: mazowieckim – 2494 tytuły, małopolskim – 616 i śląskim – 608 tytułów, przy czym periodyki wydane tylko w stolicach tych województw: w Warszawie, Krakowie i Katowicach –

stanowiły 42,2% wszystkich prasowych tytułów wydanych w Polsce, a udział ich nakładu globalnego wyniósł 75,5% łącznej produkcji wydawniczej periodyków w 2005 r. (w roku poprzednim odpowiednio: 42,0% i 76,7%).

Jedną z najbardziej powszechnych i podstawowych form uczestnictwa w kulturze jest czytelnictwo. Szczególnie ważną rolę w rozwoju czytelnictwa pełnią biblioteki, które gromadzą różnorodne tematycznie księgozbiory (i różne materiały biblioteczne zwane zbiorami specjalnymi, w tym przede wszystkim – materiały audiowizualne, a ostatnio coraz powszechniej – dokumenty elektroniczne) i udostępniają je czytelnikom w dwojakiej formie: wypożyczeń na zewnątrz i korzystania ze zbiorów na miejscu, w czytelni. Udostępnianie zbiorów na miejscu ma duże znaczenie dla czytelnika, zwłaszcza w sytuacji, gdy książki stają się bardzo drogie, co ostatnio obserwuje się na rynku wydawniczym. Problem ten odnosi się również do prasy, w szczególności do ilustrowanych periodyków wiedzy ogólnej, jak i wielu innych specjalistycznych czasopism.

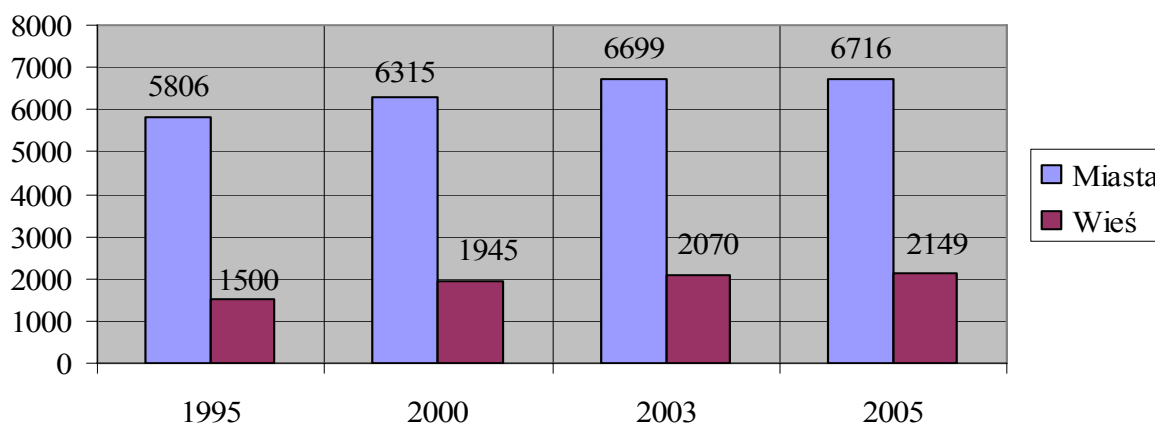
Najbardziej popularna, powszechna i najlepiej zorganizowana jest sieć bibliotek publicznych, gromadząca – przede wszystkim – najchętniej czytaną beletrystykę oraz wydawnictwa popularne i popularnonaukowe. Ostatnimi laty biblioteki rozszerzają swoją ofertę, próbując różnymi sposobami przyciągnąć czytelnika. Proponują w szerszym zakresie wypożyczenia zbiorów specjalnych: kaset magnetofonowych, wideokaset, płyt kompaktowych czy DVD. Celem przyciągnięcia młodego czytelnika placówki biblioteczne, a także oddziały dla dzieci prowadzą różnorodne formy działalności zachęcając dzieci i młodzież do bliższego kontaktu z literaturą poprzez organizowanie koncertów, wystaw czytelniczych i plastycznych, pogadanek, spotkań z autorami oraz wyświetlanie filmów, przeżroczy itp.

Od kilkunastu lat systematycznie zmniejsza się liczba bibliotek publicznych i punktów bibliotecznych. Biblioteki publiczne finansowane przez samorządy terytorialne, są często likwidowane lub łączone z innymi instytucjami kultury (w 2001 r. wprowadzono zmianę w ustawie o bibliotekach, która nie pozwala łączyć bibliotek publicznych z innymi instytucjami – Dz. U. Nr 129, poz. 1440). Jednocześnie obserwuje się od roku 1993 podobny poziom liczby zarejestrowanych czytelników.

Z badań Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że liczba placówek bibliotecznych w sieci bibliotek publicznych zmniejszyła się w 2005 r. o 62 placówki (17 bibliotek i 45 filii bibliotecznych) w porównaniu z rokiem poprzednim. Zaobserwowano natomiast wzrost liczby miejsc w czytelniach – o 0,5 tys., co stanowi zwyżkę o 0,4% w stosunku do roku poprzedniego. W miastach liczba miejsc w czytelniach wzrosła o 0.5 tys., tj. 0,9%, natomiast

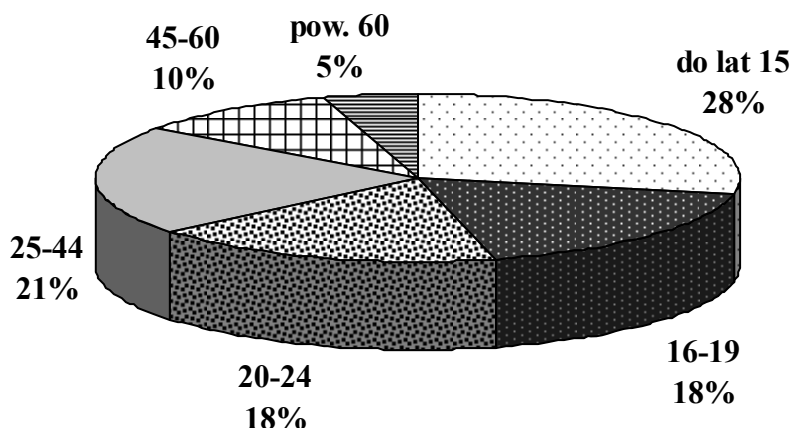
na wsi liczba miejsc w czytelnich w stosunku do 2004 r. pozostała na tym samym poziomie. W dalszym ciągu likwidowane były punkty biblioteczne. Liczba ich zmniejszyła się w 2005 r. o 59, tj. o 3,3% w stosunku do 2004 r. Większość punktów bibliotecznych (66,2%) znajduje się na wsi, gdzie spełniają rolę podstawowego ogniwa łączącego potencjalnego czytelnika z nieraz dość odległą książką w bibliotece publicznej. Są one najczęściej prowadzone społecznie. Działają w oparciu o księgozbiór bibliotek macierzystych, są one organizowane na potrzeby czytelnicze środowiska w rejonach, gdzie jest trudny dostęp potencjalnego czytelnika do biblioteki lub jej filii. W układzie terytorialnym sieć punktów bibliotecznych jest bardzo zróżnicowana pod względem ilościowym, m.in. w zależności od wielkości województwa, liczby istniejących bibliotek i ich filii, natężenia czytelnictwa, liczby ludności czy atrakcyjności turystycznej regionu.

Liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną

Przy stale kurczącej się sieci bibliotek publicznych oraz wzrastającej liczbie ludności przypadającej na 1 placówkę biblioteczną, zanotowano po raz kolejny, nieznaczny spadek liczby zarejestrowanych czytelników. W 2005 r. ich liczba zmniejszyła się o 2,3%, osiągając 7337,2 tys. osób, przy czym większość łącznej liczby czytelników bibliotek publicznych (74,3%) stanowili czytelnicy bibliotek w miastach. Przyglądając się strukturze wieku czytelników należy zauważyć, że w 2005 r. najliczniejsza była grupa dzieci i młodzieży do lat 19, stanowiąca 46,1% całej zbiorowości czytelników bibliotek publicznych, która była złożona przede wszystkim z uczniów (48,3% czytelników podzielonych według zajęcia). Drugą pod względem liczebności grupą czytelników były osoby w wieku 25-44 lata (21,2%). Najmniejszą grupę wiekową stanowili czytelnicy w wieku powyżej 60 lat, a w strukturze według zajęcia – rolnicy (0,9% wszystkich czytelników).

Czytelnicy bibliotek publicznych w 2005 r. według grup wieku.

Wraz ze zmniejszeniem się zbiorowości czytelników bibliotek publicznych, zmniejszyła się również liczba wypożyczeń zbiorów na zewnątrz (o 5,0% w stosunku do 2004 r.). Liczba czytelników i liczba wypożyczeń zmniejszyła się zarówno w mieście jak na wsi. W porównaniu z rokiem poprzednim, liczba czytelników w mieście zmalała o 132,7 tys. czyli o 2,4%, a liczba wypożyczeń księgozbioru spadła o 5768,1 tys. wol., tj. o 5,3%. Na wsi natomiast liczba czytelników spadła o 38,5 tys. (tj. o 2,2%) a liczba wypożyczeń zmniejszyła się o 1573,8 tys. (tj. o 3,9%). Zmniejszył się także wskaźnik wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika i w 2005 r., który osiągnął wartość 19,2 (w roku poprzednim – 19,8). Warto tu wspomnieć o wzrastających możliwościach korzystania z różnorodnych wydawnictw i wiedzy oferowanej drogą elektroniczną – w bibliotekach internetowych oraz zamieszczonych w sieci licznych encyklopediach, leksykonach i opracowaniach. Liczba korzystających z bibliotek publicznych jest jednak nadal niemała – wciąż blisko 1/5 populacji. Czytelnicy sięgają nie tylko po książki i czasopisma, lecz w coraz większym stopniu korzystają z osiągnięć postępu technicznego. Coraz powszechniej dokonują wypożyczeń kaset audio i wideo, płyt DVD oraz korzystają – tam, gdzie jest to możliwe – z techniki komputerowej. Z roku na rok zwiększa się liczba wypożyczeń zbiorów specjalnych w bibliotekach publicznych – w 2005 r. wzrosła o 4,9% w stosunku do roku poprzedniego.

Liczba książek i czasopism udostępnionych na miejscu w bibliotekach publicznych w 2005 r. była niższa o 1840,6 tys. wol., tj. o 4,6 % w stosunku do 2004 r. Zmniejszyła się w 2005 r. liczba udostępnień księgozbioru na miejscu w miastach (o 1775,2 tys. woluminów, tj. 5,4%), a na wsi spadła o 65,4 tys. woluminów, tj. 0,9%.

W 2005 r. biblioteki publiczne w miastach zakupiły 2103,5 tys. książek (o 500,1 tys. woluminów więcej niż w 2004 r., tj. o 31,2%) za kwotę 44,9 mln zł (przeciętna cena książki – 21,36 zł). Natomiast wiejskie biblioteki publiczne w 2005 r. nabyły 1332,8 tys. książek

(o 413,9 tys. książek więcej, tj. o 23,6%) za sumę 24,2 mln zł (przeciętna cena zakupionej książki – 18,17 zł).

Tabl. 4. Biblioteki publiczne

Wyszczególnienie	1995	2000	2004	2005		
	w liczbach bezwzględnych				1995=100	2004=100
Biblioteki i filie	9505	8915	8653	8591	90,4	99,3
Punkty biblioteczne	4428	2457	1811	1752	39,6	96,7
Księgozbiór w mln wol.	136,7	135,8	134,5	135,1	98,8	100,5
na 1000 ludności	3540	3549	3522	3541	x	x
Czytelnicy zarejestrowani w tys.	7023	7392	7509	7337	104,5	97,7
na 1000 ludności	182	193	197	192	x	x
Wypożyczenia księgozbioru w mln wol.	157,4	147,2	148,6	141,2	89,7	95,0
na 1000 ludności	4079	3849	3891	3701	x	x
na 100 czytelników	2241	1992	1979	1925	x	x
Liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną	2771	3364	3648	3689	x	x

W 2005 r. czytelników bibliotek publicznych, które dysponowały 932,2 tys. m² powierzchni pomieszczeń bibliotecznych, obsługiwało 17,5 tys. pracowników. Większość z nich, tj. 74,1% stanowił personel pracujący w pełnym wymiarze czasu, wśród którego było 33,4% pracowników z wyższym wykształceniem bibliotekarskim. Natomiast 5,6 tys. osób pełnozatrudnionych (tj. 43.3%) posiadało średnie wykształcenie bibliotekarskie.

Sieć bibliotek publicznych w Polsce jest wspomagana przez biblioteki naukowe, fachowe i inne biblioteki specjalistyczne, które prowadzą działalność na rzecz upowszechniania nauki i czytelnictwa. W 2005 r. działało 1219 bibliotek naukowych głównych i podległych, które dysponowały 82,9 mln woluminów księgozbioru i 24,5 mln jednostek inwentarzowych zbiorów specjalnych. 2,4 mln czytelników wypożyczyło 17,6 mln wol. księgozbioru i 0,5 mln jednostek inwentarzowych zbiorów specjalnych oraz skorzystało z udostępnienia 40,1 mln jednostek zbiorów na miejscu.

W 344 wojewódzkich bibliotekach pedagogicznych i ich filiach, w których zgromadzono 15,0 mln księgozbioru i 341,6 tys. jednostek inwentarzowych zbiorów specjalnych, w 2005 r. zarejestrowano 590,4 tys. czytelników, którym wypożyczono 5,4 mln woluminów księgozbioru i 135,6 tys. jednostek zbiorów specjalnych oraz udostępniono na miejscu 4,6 mln wol. księgozbioru i 26,1 tys. jednostek inwentarzowych zbiorów specjalnych. Z działających w zakładach pracy bibliotekach fachowych, ośrodków informacji naukowo - technicznej, bibliotekach fachowo-beletrystycznych i beletrystycznych - (łącznie 776 jednostek), a liczących 9,94 mln woluminów księgozbiorów, skorzystało w ciągu roku 222,5 tys. czytelników, którzy dokonali 1,2 mln wypożyczeń.

W roku szkolnym 2005/2006 w zasobach bibliotek szkolnych szkół wszystkich typów: podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych oraz szkół policealnych dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych znajdowało się 154,2 mln wol. książek, w tym 150,4 mln wol. w szkołach dla dzieci i młodzieży – o blisko 20 mln wol. więcej niż w zasobach sieci bibliotek publicznych. Na jednego ucznia przypadały przeciętnie 24 książki (w szkołach dla dzieci i młodzieży – 25 książek), a na jedną szkołę – 3979 woluminów (w szkołach dla dzieci i młodzieży – 4870 wol.).

Tabl. 5. Książki w bibliotekach szkolnych w roku szkolnym 2005/2006^a

Szkoly	Liczba uczniów	Liczba woluminów	
		ogółem	na 1000 uczniów
Ogółem	6545164	154169195	23555
Szkoly dla młodzieży ^b – razem	5923196	150433857	25397
szkoly podstawowe	2602020	83981997	32276
gimnazja	1596781	19901798	12464
licea ogólnokształcące	738625	22356212	30267
szkoly zawodowe ^c	783596	20213729	25796
licea profilowane	202174	3980121	19687
Szkoly policealne	313484	2820893	8999
Szkoly dla dorosłych	308484	914445	2964

^a Stan w dniu 30 września. ^b Łącznie ze szkołami specjalnymi. ^c Łącznie ze szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Od kilku lat obserwuje się tendencję rozwoju sieci muzeów w Polsce. Pełnią one istotną rolę w ukazywaniu historii i tradycji oraz upowszechnianiu kultury w kraju. W porównaniu z 2004 r. przybyły 22 muzea i oddziały muzealne. W stosunku do roku poprzedniego, w 2005 r. zwiększyła się ich aktywność wystawiennicza. 690 muzeów zaprezentowało 4422 wystawy czasowe i objazdowe (w 2004 r. – 4171 wystaw), w tym 271 wystaw zagranicznych. Muzea i wystawy muzealne zwiedziło 18487,6 tys. osób (o 5,6% więcej niż w roku poprzednim), w tym 6135,6 tys. młodzieży szkolnej w zorganizowanych grupach (o 5,1% więcej w porównaniu z 2004 r.). Odsetek młodzieży szkolnej wśród zwiedzających wyniósł 33,2% i zmniejszył się w porównaniu z rokiem poprzednim o 0,1 pkt.

Największym powodzeniem wśród zwiedzających cieszyły się w 2005 r., podobnie jak w roku poprzednim, muzea o profilu artystycznym (24,8% zwiedzających wobec 24,4% w 2004 r.) i historycznym (18,5%). Podobny był wybór nauczycieli realizujących zajęcia podczas lekcji muzealnych: najczęściej młodzieży szkolnej odwiedziło muzea regionalne (18,8% wobec 19,8% w roku poprzednim) oraz artystyczne (18,2% wobec 18,4%) i historyczne (16,6% wobec 17,0% w 2004 r.).

Tabl. 6. Muzea

Wyszczególnienie	1995	2000	2004	2005		
	w liczbach bezwzględnych				1995=100	2004=100
Muzea	589	632	668	690	117,1	103,3
Ekspozyty w tys.	13838	13092 ^a	12765	12974	93,8	101,6
Wystawy ^b	3524	3535	4171	4422	125,5	106,0
Zwiedzający w tys.	17060	16612	17505	18488	108,4	105,6
na 1000	442	434	458	484	x	x
w tym młodzież szkolna ^c	6547	6537	5837	6136	93,7	105,1

a W 1999 r. zmieniono zasady rejestracji muzealiów; dane z roku 1995 nie są porównywalne. *b* Od 1999 r. wystawy objazdowe liczone są w ekspozycjach; dla zachowania porównywalności, dane za 1995 r. dotyczące liczby tytułów wystaw zmieniono i podano również w ekspozycjach (patrz *Uwagi metodyczne*, str. 14). *c* Zwiedzający muzea w zorganizowanych grupach.

W ramach prowadzonej działalności oświatowej muzea zorganizowały m.in. 7,8 tys. odczytów dla 381 tys. uczestników (w 2004 r. – odpowiednio – 6,8 tys. i 321 tys. osób), w ramach 7,0 tys. tematów zrealizowano 59,3 tys. lekcji muzealnych, w których wzięło udział 1578 tys. uczniów (w 2004 r. – odpowiednio – 6,9 tys., 63,2 tys. i 1572 tys. uczniów). Zaprezentowano 17,6 tys. seansów filmowych w muzeach, które obejrzało 713 tys. widzów (w 2004 r. – odpowiednio – 16,6 tys. i 545 tys. widzów) oraz zorganizowano 3,5 tys. koncertów dla 716 tys. słuchaczy (w 2004 r. – odpowiednio – 3,0 tys. i 704 tys. osób).

W 2005 r. muzea wydały 5,5 tys. tytułów o łącznym nakładzie 6,0 mln egz (w roku poprzednim – odpowiednio: 4,2 tys. i 3,7 mln egz), w tym 0,6 tys. tytułów katalogów zbiorów i wystaw w nakładzie 0,3 mln egz i 1,2 tys. tytułów informatorów i folderów w nakładzie 3,2 mln egz (w 2004 r. – odpowiednio: 0,5 tys. i 0,2 mln egz oraz 1,0 tys. i 1,8 mln egz).

W 2005 r. spośród 577 placówek w sektorze publicznym (83,6% ogólnej liczby muzeów wobec 84,7% w roku poprzednim) funkcjonowało 488 muzeów i oddziałów muzealnych, których organizatorami były samorządy terytorialne, w tym 176 (wobec 166 w roku poprzednim) muzeów i oddziałów muzealnych prowadzonych przez samorządy gminne. W sektorze prywatnym działało 113 muzeów, których organizatorami były organizacje społeczne, polityczne i związki zawodowe oraz organizacje i związki wyznaniowe (w tym 12 muzeów i oddziałów muzealnych prowadzonych przez Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze).

Ponadto, atrakcję dla zwiedzających stanowiły instytucje paramuzealne, tj. placówki w swoim charakterze zbliżone do muzeów, takie jak: ogrody zoologiczne, a także akwaria, terraria (w których hodowane są niewielkie gady i płazy) oraz wiwaria (będące połączeniem akwariów z terrariami), ogrody botaniczne, rezerваты przyrody, udostępniane zwiedzającym w sposób rejestrowany, na ogół prezentujące również zestaw zbiorów lub opracowane wystawy tematyczne (w szczególności – groty, jaskinie, akweny, parki, podziemne trasy

turystyczne itp.), pomniki historii oraz inne jednostki obejmujące m.in. planetaria, miasteczka i centra nauki i techniki, a także nie będące muzeami ekspozycje stałe ukazujące osiągnięcia, odkrycia i ciekawostki z dziedziny historii, archeologii, kultury, przyrody, techniki itp.

W 2005 r. zarejestrowano działalność 56 takich jednostek, w tym 11 prywatnych. Łącznie zgromadziły one 186 tys. eksponatów i okazów przyrody, a odwiedziło je 5885 tys. osób (w roku poprzednim – 5887 tys. osób), w tym 1338 tys. młodzieży szkolnej zwiedzającej te instytucje zorganizowanych grupach (w 2004 r. – 1373 tys. osób), co stanowiło 22,7% ogółu zwiedzających (23,3% w roku poprzednim). W 2005 r. jednostki paramuzealne przygotowały 120 wystaw czasowych i 50 wystaw objazdowych. Największym zainteresowaniem zwiedzających te instytucje cieszyły się ogrody zoologiczne – 54,0% wszystkich odwiedzających te instytucje (prawie 4-krotnie większa liczba osób zwiedzających niż zwiedzający ogrody botaniczne). Placówki paramuzealne, podobnie jak muzea, prowadziły działalność oświatową. W 2005 r. zorganizowały 4,8 tys. odczytów i lekcji muzealnych, w których wzięło udział 158,9 tys. uczestników (w 2004 r. – 3,9 tys. spotkań, które cieszyły się zainteresowaniem 118,4 tys. osób), 100 koncertów, których wysłuchało 40,2 tys. słuchaczy (w 2004 r. – 105 koncertów i 54,1 tys. osób) i zaprezentowały 2,2 tys. seansów filmowych, które obejrzało łącznie 181,3 tys. widzów (w roku poprzednim odpowiednio: 2,5 tys. i 188,7 tys. osób). W ramach prowadzonej w 2005 r. działalności wydawniczej, instytucje paramuzealne opublikowały 129 tytułów w łącznym nakładzie 0,2 mln egz, w tym 54 tytuły informatorów i folderów w nakładzie 0,1 mln egz.

Ofertę muzeów i instytucji paramuzealnych uzupełniały w 2005 r. inne instytucje zajmujące się wystawiennictwem, prezentujące głównie dzieła sztuki współczesnej – 164 galerie państwowe i samorządowe (łącznie z biurami wystaw artystycznych) oraz 128 prywatnych galerii i salonów sztuki. Galerie państwowe i samorządowe przygotowały i zaprezentowały publiczności 2650 wystaw (o 9,5% więcej niż w 2004 r.), w tym 292 (wobec 257 w roku poprzednim) tzw. nowych mediów, tj. takich, do których prezentacji zastosowano nowoczesne metody, czyli nietradycyjne eksponaty, formy i techniki – animację komputerową, aranżację przestrzeni (tzw. instalacje), design, wideo itp. Wystawy te zaprezentowano w 2948 ekspozycjach (wobec 2746 w roku poprzednim), a odwiedziło je 2470,1 tys. osób (o 2,0% mniej niż w 2004 r.). Z ogólnej liczby wystaw – 209 tytułów w 214 ekspozycjach pochodziło z zagranicy. Ponadto wysłano za granicę 64 wystawy. Pozostałe galerie sztuki zorganizowały 990 wystaw przedstawionych w 1070 ekspozycjach w kraju, a 46 wystaw zaprezentowano publiczności za granicą. Krajowe wystawy odwiedziło 485,7 tys. osób (o 2,8% więcej niż w roku poprzednim). Galerie państwowe i samorządowe posiadały łącznie 605,3 tys. eksponatów, w tym najbogatsze zbiory były z dziedziny grafiki,

malarstwa i fotografii. Zachowano ok. 8,9 tys. pozycji zbiorów elektronicznych “nowych mediów” (dokumentację i rejestrację instalacji i wystaw realizowanych w technice laserowej i komputerowej) oraz zgromadzono – przede wszystkim w Centrum Sztuki Współczesnej na Zamku Ujazdowskim – 3,9 tys. filmów o sztuce. Przeprowadzono też 54 aukcje, wyprzedaże i kiermasze dzieł sztuki, w których uczestniczyło 9,0 tys. osób. Galerie państwowe i samorządowe prowadziły również szeroko zakrojoną działalność oświatową. W 2005 r. zorganizowały 9,4 tys. odczytów i prelekcji, spotkań autorskich i pogadanek na wystawach (wobec 9,8 tys. w 2004 r.), które zgromadziły 388,6 tys. słuchaczy (o 1,3% mniej niż w roku poprzednim) oraz przedstawiły 2,6 tys. pokazów filmowych dla 50,5 tys. widzów. Podobnie aktywne były i pozostałe, prywatne galerie, które zorganizowały 1,1 tys. imprez dla 59,7 tys. uczestników oraz 101 seansów filmowych dla 6,6 tys. widzów. Ponadto w 2005 r. galerie te przeprowadziły 15 aukcji z udziałem 1,2 tys. osób.

W ramach działalności wydawniczej w 2005 r. galerie państwowe i samorządowe wydały ogółem 3,5 tys. tytułów w łącznym nakładzie 1196,5 tys. egz (w roku poprzednim – odpowiednio: 3,9 tys. i 1446,1 tys.), w tym 0,5 tys. katalogów wystaw i zbiorów w nakładzie 202,8 tys. egz i 0,6 tys. folderów w nakładzie 323,9 tys. egz. Wśród 1,4 tys. tytułów w łącznym nakładzie 180,4 tys. egz, jakie wydały prywatne galerie i salony sztuki – było 196 tytułów katalogów w nakładzie 51,3 tys. egz i 574 tytuły folderów w nakładzie 38,1 tys. egz.

Tabl. 7. Galerie sztuki

Wyszczególnienie	1995	2000	2004	2005		
	w liczbach bezwzględnych			1995=100	2004=100	
Galerie	209	253	274	292	139,7	106,6
Wystawy	2648	3009	3434	3640	137,5	106,0
w tym z zagranicy	220	233	257	291	132,3	113,2
Ekspozycje	2974	3246	3859	4018	137,1	104,1
Zwiedzający w tys.	2318	2644	2994	2956	127,5	98,7

Galerie państwowe i samorządowe stanowiły – podobnie jak w roku poprzednim – 56,2% wszystkich jednostek. Spośród 151 galerii samorządowych, organizatorem 23 były samorządy gminne.

Na 1 miejsce na widowni w stałych salach teatrów i instytucji muzycznych w 2005 r. przypadało 555 osób, w tym w teatrach dramatycznych 1091 osób (w 2004 r. – odpowiednio: 564 i 1143 osoby). Miejsc na widowni było o ponad 1,0 tys. więcej. Zmniejszyła się, w porównaniu z rokiem poprzednim, o 0,5 tys. liczba przedstawień i koncertów, ale wzrosła o 288,2 tys. – liczba widzów i słuchaczy. Zwiększyła się przeciętna frekwencja na 1 przedstawieniu – z 205 do 209 osób (w teatrach dramatycznych zwiększyła się ze 177 do 181 osób). Liczba przedstawień i koncertów przypadająca w ciągu roku na 1 instytucję

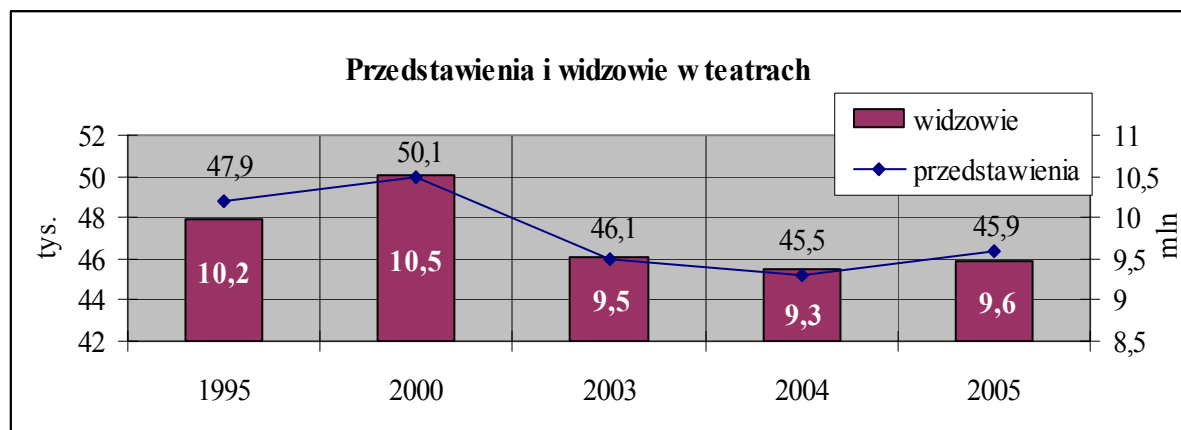
artystyczną zmniejszyła się w porównaniu z 2004 r. z 256 do 254 (w teatrach dramatycznych zwiększyła się 220 do 225 spektakli, a w filharmoniach zmalała – z 599 do 566 koncertów).

W 45,9 tys. przedstawień i koncertów zorganizowanych przez teatry i instytucje muzyczne w 2005 r. uczestniczyło 9,6 mln widzów i słuchaczy, tj. o 3,1% więcej niż w roku poprzednim.

Tabl. 8. Teatry, instytucje muzyczne i estradowe

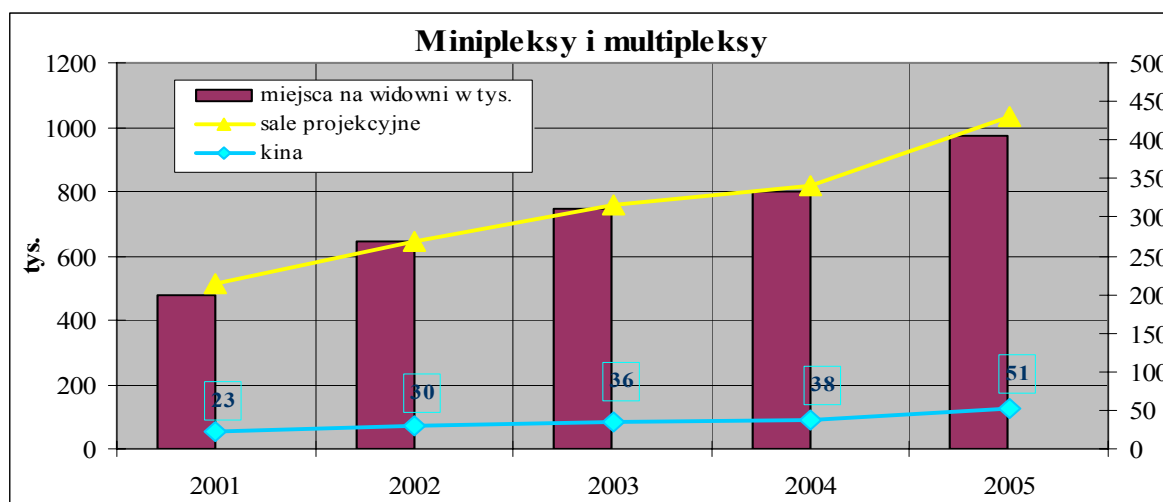
Wyszczególnienie	1995	2000	2004	2005		
	w liczbach bezwzględnych			1995=100	2004=100	
TEATRY I INSTYTUCJE MUZYCZNE						
Miejsca na widowni	62478	66735	67724	68762	110,1	101,5
na 1000 mieszkańców	1,62	1,74	1,77	1,80	x	x
Przedstawienia	47938	50086	45516	45897	95,7	100,8
Widzowie w tys.	10197	10533	9321	9609	94,2	103,1
na 1000 mieszkańców	264	275	244	252	x	x
na 1 przedstawienie.	213	210	205	209	x	x
ESTRADY						
Imprezy	4630	4383	4342	4575	98,8	105,4
Widzowie w tys.	1149	2047	1310	1657	144,2	126,5
na 1000 mieszkańców	30	54	34	43	x	x
na 1 imprezę	248	467	302	362	x	x

Teatry dramatyczne, lalkowe i muzyczne przedstawiły 609 widowisk premierowych (wobec 556 w 2004 r.): 531 premier w teatrach dramatycznych i lalkowych (w 2004 r. – 482 premiery) i 78 w teatrach muzycznych (74 premiery w roku poprzednim). Udział spektakli teatralnych i koncertów prezentowanych na terenie województwa, w którym siedzibę ma instytucja artystyczna w ogólnej liczbie prezentacji nieznacznie zmniejszył się i wyniósł 89,9%, a udział liczby widzów przedsięwzięć podejmowanych we własnym województwie wzrósł (z 87,7% w 2004 r.) o 2,2 pkt. W przypadku teatrów dramatycznych udział przedstawień prezentowanych we własnym województwie w ogólnej liczbie spektakli zwiększył się i wyniósł 93,3% (wzrost o 2,0 pkt), a udział widowni osiągnął 90,0% (o 1,9 pkt więcej w porównaniu z rokiem poprzednim).

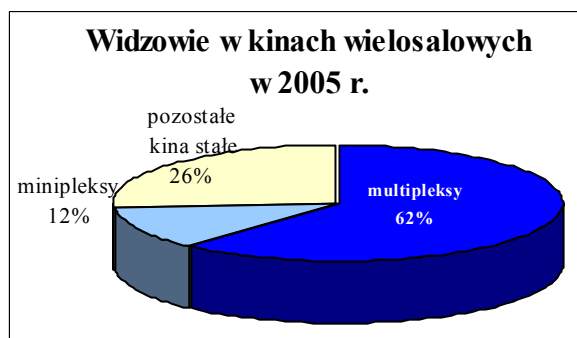
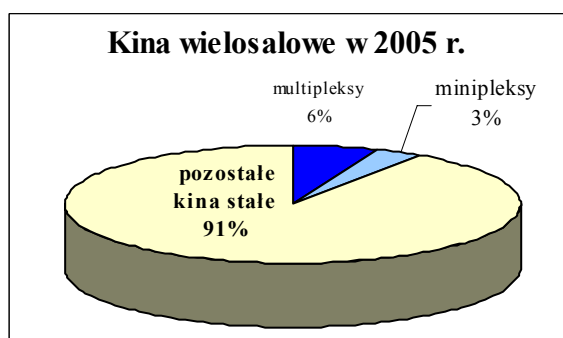

Korzystanie z usług kin wypierane jest w znacznej mierze przez oglądanie filmów w domach, czemu sprzyja wciąż rosnąca oferta filmowa stacji telewizyjnych i dostępność różnorodnego sprzętu audiowizualnego: odtwarzacza DVD, zestawów tzw. kina domowego, a ostatnio coraz częściej komputera multimedialnego, który w połączeniu z Internetem tworzy najbardziej uniwersalny środek przekazu. Sytuacja ta, jak również brak spektakularnych superprodukcji wpływa m.in. na obniżanie się frekwencji w kinach..

Nadal rozwija się sieć kin wielosalowych zlokalizowanych głównie w centrach handlowych. W 2005 r. powstało ich kilkanaście, w tym 5 multipleksów. Nowopowstałe multipleksy posiadają średnio 10 sal projekcyjnych. Specyfiką tej tendencji w zakresie usług kinowych jest wzbogacenie oferty kinowej, przejawiającej się zwiększającą się liczbą tytułów wyświetlanych jednocześnie w jednym kinie, przy zmniejszającej się frekwencji na poszczególnych seansach.

Ofertą kin wielosalowych w 2005 r. jest więc wyświetlanie na kilkunastu, a nawet kilkudziesięciu seansach dziennie od kilku do kilkunastu tytułów filmów. Systematycznemu wzrostowi liczby multipleksów i minipleksów towarzyszy stopniowe zmniejszanie się liczby kin posiadających jedną salę projekcyjną. Zjawisko to dotyczy głównie małych ośrodków miejskich zlokalizowanych na obszarach słabo zurbanizowanych.

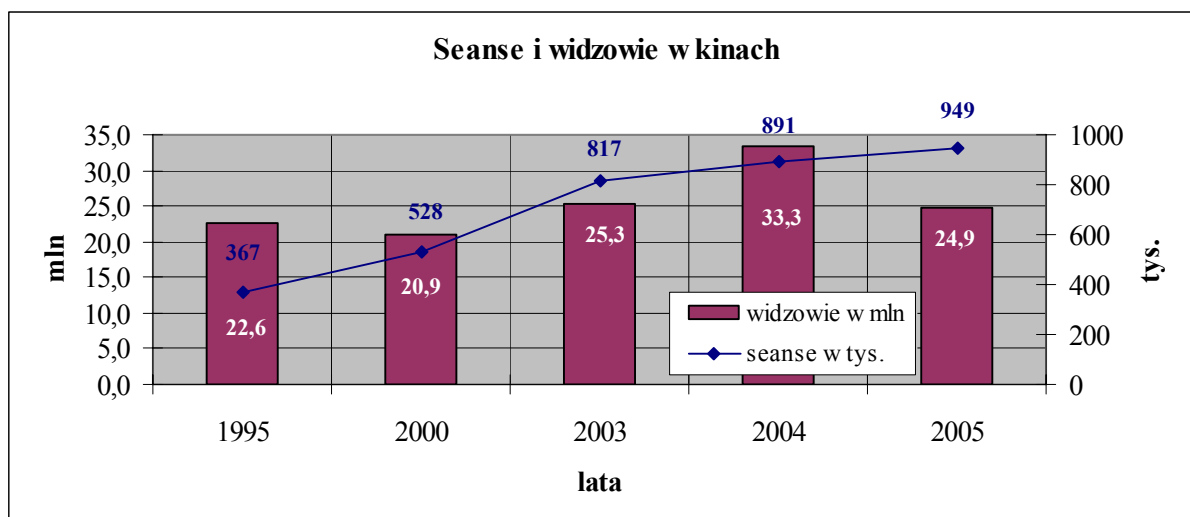
Rozwój mini- i multipleksów wpłynął na wzrost liczby sal projekcyjnych (w 2005 r. przybyło ich 67) przy jednoczesnym spadku liczby kin. W związku z tym zwiększyła się też liczba miejsc na widowni w kinach stałych. Łącznie od 2000 r. przybyło 116 sal kinowych i ok. 8 tys. miejsc na widowni. Tendencja ta, pomimo pewnych wahań, utrzymuje się od 1995 r.

Tabl. 9. Kina

Wyszczególnienie	1995	2000	2004	2005		
	w liczbach bezwzględnych			1995=100	2004=100	
Kina ^a	721	687	554	544	75,5	98,2
stałe ^c	702	675	545	536	76,3	98,3
ruchome	19	12	9	8	42	88,9
Miejsca w tys.	213	227	225	235	110,3	104,4
na 1000 mieszkańców	5,5	5,9	5,9	6,2	x	x
Seanse w tys.	367	528	891	949	258,6	106,5
Widzowie w tys.	22613	20892	33268	24866	110,0	74,7
na 1000 mieszkańców	586	546	871	652	x	x

^a Ponadto 1 kino samochodowe: w 2004 r. -100 miejsc parkingowych, 5 seansów, widzowie w 289 samochodach; w 2005 r. - 100 miejsc parkingowych, 8 seansów, widzowie w 121 samochodach.

Według sprawozdawczości GUS w ciągu 2005 r. prowadziło działalność 558 kin, z tego 517 działało dłużej niż 6 miesięcy. Natomiast zgodnie ze stanem w dniu 31 XII 2005 r. funkcjonowały 544 kina¹, tj. o 10 mniej niż w 2004 r. Kina stałe dysponowały 937 salami i 235,2 tys. miejscami na widowni (o 4,3 % więcej niż w roku poprzednim). W trakcie 2005 r. odbyło się 948,6 tys. seansów filmowych. W stosunku do roku poprzedniego nastąpił ich wzrost o 6,5 %.

Jednocześnie o 25,1% zmniejszyła się liczba widzów (z 33268,5 tys. w 2004 r. do 24865,5 tys. osób w 2005 r.). Przeciętna frekwencja na 1 seansie była niższa niż w roku poprzednim i wynosiła 26 osób. W kinach w miastach zrealizowano 98,1 % wszystkich

¹ Dane nie uwzględniają działalności kina samochodowego.

seansów, natomiast widzowie tych kin stanowili 98,4% wszystkich widzów. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba widzów zmniejszyła się o 219 osób, a przeciętna frekwencja na 1 seansie – o 11 osób. Spadek liczby widzów odnotowały również kina ruchome. Liczba widzów na seansach w kinach ruchomych w 2005 r. wyniosła 29370 osób; jest to spadek o 45,2 % w stosunku do roku poprzedniego (w 2004 r. – 45310 widzów).

Spośród 544 kin – właścicielem 379 były w 2005 r. jednostki sektora publicznego (w 2004 r. – odpowiednio: 554 i 396). Kina samorządowe (367 kin, w tym 21 na wsi) stanowiły 67,5% ogólnej liczby kin (w roku poprzednim - odpowiednio: 384, 21 i 69,3%).

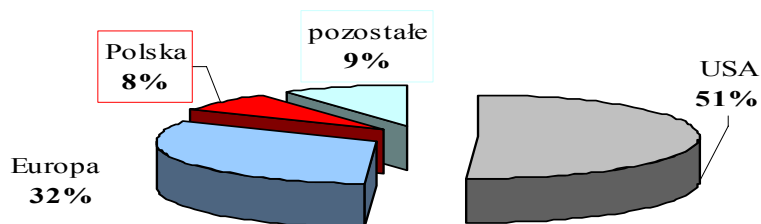
Tabl. 10. Filmy długometrażowe nowowprowadzone do kin

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Kraje (producenci)	20	26	16	22	25	29
Filmy	197	205	195	195	216	218
Widzowie	16951669	24809787	24143895	23486918	32458825	22980778

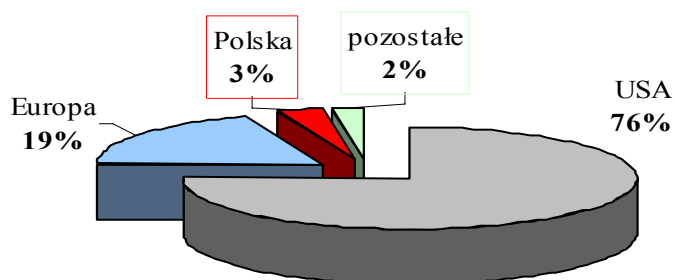
8,1% ogólnej liczby seansów stanowiły projekcje filmów produkcji polskiej. Obejrzało je 6,2% ogólnej liczby widzów (w roku poprzednim – odpowiednio: 8,4% i 9,3 %). Liczba widzów na filmach produkcji polskiej zmniejszyła się w porównaniu z 2004 r. o 50,0% (z 3085,9 tys. do 1542,9 tys.).

Wśród 218 filmów nowowprowadzonych do rozpowszechniania w kinach w 2005 r. dominowały, podobnie jak w latach poprzednich, filmy produkcji amerykańskiej (111). Na kolejnej pozycji znalazły się filmy europejskie (70 tytułów). W tej grupie przeważały filmy z Francji (20) i Wielkiej Brytanii (17).

Filmy nowowprowadzone na ekrany w 2005 r. według krajów produkcji - tytuły

Widzowie na filmach nowowprowadzonych w 2005 r. według krajów produkcji

Najwięcej widzów, około 17,3 mln osób, obejrzało filmy wyprodukowane w Stanach Zjednoczonych. Wśród filmów pochodzących z krajów europejskich największą oglądalność, blisko 1,8 mln widzów, zanotowały filmy wyprodukowane we Włoszech.

W 2005 r. wyprodukowano 29 pełnometrażowych filmów fabularnych, najwięcej od 1990 r. Znacznie wzrosła też, w porównaniu z latami poprzednimi, liczba wyprodukowanych dla kin i telewizji filmów krótkometrażowych – dokumentalnych i oświatowych, a przede wszystkim filmów reklamowych. W formie wgrania lektora i tłoczenia napisów opracowano 2,8 tys. tytułów zagranicznych filmów krótko- i długometrażowych na potrzeby kin i telewizji.

Tabl. 11. Produkcja filmowa

Wyszczególnienie	1995	2000	2004	2005		
	w liczbach bezwzględnych			1995=100	2004=100	
Filmy długometrażowe	23	20	22	29	126,1	131,8
w tym fabularne	23	20	22	29	126,1	131,8
Filmy krótkometrażowe	562	546	869	1454	258,7	167,3
w tym: dokumentalne	196	337	247	495	252,6	200,4
oświatowe	181	153	291	458	253,0	157,4
animowane	59	12	9	18	30,5	200,0
Dubbingowanie filmów długometrażowych	27	2	1	5	x	x
Opracowania filmów zagranicznych	1703	1916	1190	2882	x	x

W 2005 r. audycje w programach ogólnopolskich i regionalnych nadawało 17 ośrodków regionalnych radiofonii publicznej w: Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku, Katowicach, Kielcach, Koszalinie, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Olsztynie, Opolu, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Warszawie, Wrocławiu i Zielonej Górze.

Działało 16 oddziałów terenowych telewizji publicznej w: Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku, Gorzowie Wielkopolskim, Katowicach, Kielcach, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Opolu, Olsztynie, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Warszawie i Wrocławiu. Obecnie oddziały terenowe telewizji publicznej funkcjonują we wszystkich województwach.

Ponadto działały jednostki prywatne, na podstawie otrzymanych od Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji 233 koncesji radiowych i 12 telewizyjnych na rozpowszechnianie programów drogą naziemną.

W 2005 r. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji przyznała jednostkom prywatnym 24 koncesje na rozpowszechnianie programów radiowych i 8 koncesji na rozpowszechnianie programów telewizyjnych drogą naziemną. Były to koncesje o zasięgu lokalnym i regionalnym.

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji przyznała także 5 koncesji na rozpowszechnianie programów telewizyjnych drogą satelitarną (w roku poprzednim – 13) oraz 39 koncesji lokalnych na rozpowszechnianie programów telewizyjnych w sieciach telewizji kablowej (w 2004 r. – 33 koncesje).

Liczba koncesji na rozpowszechnianie programów radiowych drogą naziemną wykazuje od 1995 r. tendencję wzrostową, a liczba koncesji telewizyjnych utrzymuje się na podobnym poziomie. Systematycznie rośnie natomiast łączna liczba przyznanych koncesji lokalnych na rozpowszechnianie programów w sieciach telewizji kablowej (wzrost ze 142 w 2004 r do 181 w 2005 r.).

Tabl. 12. Koncesje na rozpowszechnianie programów radiowych i telewizyjnych^a

Wyszczególnienie	1995	2000	2004	2005	
	ogółem stan w dniu 31XII				w tym udzielone w ciągu roku
Radiowe	158	196	215	233	24
w tym ogólnopolskie i ponadregionalne	3	8	6	7	-
Telewizyjne	14	16	12	12	8
w tym ogólnopolskie i ponadregionalne	3	5	4	4	-

^a Drogą naziemną.

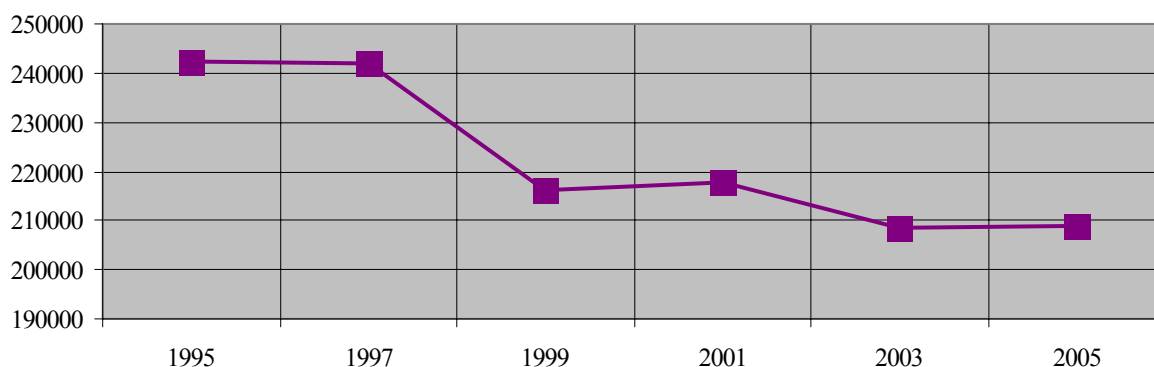
W porównaniu z 2004 r. liczba abonentów radiowych zmniejszyła się w 2005 r. o 2,9%, osiągając 8892,3 tys. Podobnie liczba abonentów telewizji – zmniejszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 3,0% i wyniosła 8599 tys. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba abonentów radiowych zmniejszyła się z 240 w roku poprzednim do 233 w 2005 r., a abonentów telewizyjnych – odpowiednio: z 232 do 225. Liczba abonentów telewizji kablowej w 2005 r. wyniosła 3445,9 tys. i spadła w porównaniu z rokiem poprzednim o 218,5 tys., tj. o 6,0 %. W przeliczeniu na 1000 ludności liczba abonentów telewizji kablowej osiągnęła 90 osób. To zjawisko może być związane między innymi z rosnącą popularnością Internetu i możliwością odbierania za jego pośrednictwem zarówno programów radiowych, jak i telewizyjnych.

Oprócz instytucji kultury oferujących ludności różne formy uczestnictwa w kulturze (przede wszystkim biernego, w charakterze widza), ogromną rolę odgrywają te, które angażują dzieci, młodzież i dorosłych do uczestnictwa bardziej aktywnego, kreatywnego. Działalność bibliotek i instytucji prowadzących działalność o charakterze prezencyjnym uzupełniały placówki upowszechniające i popularyzujące kulturę: domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice. Obok bibliotek publicznych, to one właśnie ogromnie przybliżają dostęp do kultury ludności wiejskiej.

Tabl. 13. Działalność domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic

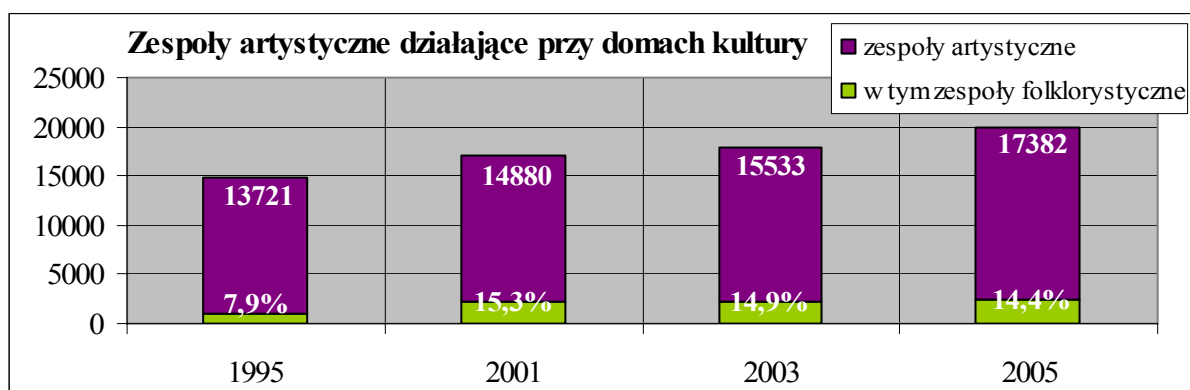
Wyszczególnienie	Ogółem			W tym na wsi		
	2001	2003	2005	2001	2003	2005
Instytucje	3705	3716	3937	2200	2195	2320
Pracownicy specjalistyczne	4244	4203	4692	1222	1212	1364
Imprezy w tys.	217,8	208,4	208,9	60,2	60,5	58,7
Uczestnicy imprez w mln	31,3	30,2	32,3	6,6	6,9	7,1
Kursy	5690	5668	5696	1138	1142	1114
Absolwenci kursów w tys.	92,6	94,2	91,5	17,5	18,4	20,5
w tym dzieci i młodzież	53,8	54,9	47,0	11,6	11,8	12,1
Zespoły artystyczne	14880	15553	17382	4553	4686	5115
Członkowie zespołów w tys.	221,7	235,7	275,9	68,8	72,8	80,6
w tym dzieci i młodzież	125,5	132,0	156,9	38,9	40,7	44,9
Instruktorzy amatorskiego ruchu artystycznego	7068	7221	7413	1865	1831	1908
Koła (kluby)	6714	6939	10332	1240	1435	2095
Członkowie kół w tys.	189,6	202,6	237,8	36,0	41,4	52,0
w tym dzieci i młodzież	61,0	65,4	99,7	11,6	14,2	24,1

W 2005 r. zarejestrowano działalność 830 domów kultury, 1488 ośrodków kultury, 394 klubów i 1225 świetlic, które zorganizowały 208,9 tys. różnorodnych imprez dla 32283,4 tys. uczestników.

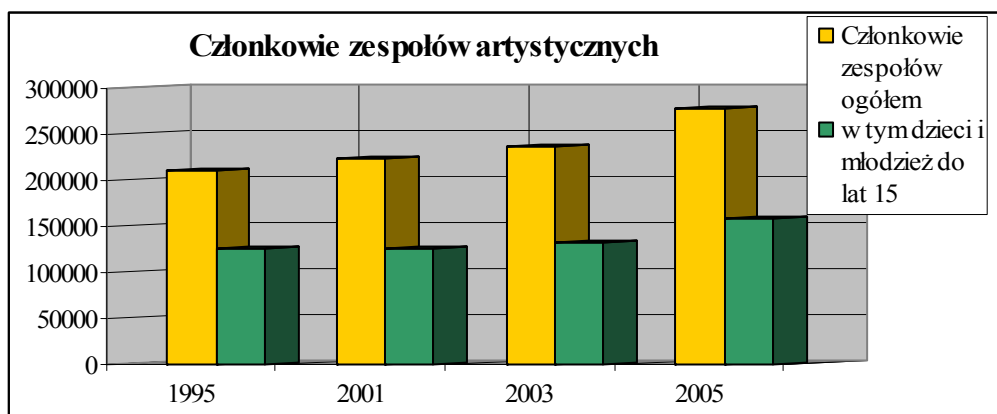
Imprezy zorganizowane przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice

Przeszło połowa (2063) tych instytucji posiadało sale widowiskowe, w których łączna liczba miejsc na widowni wyniosła 395,5 tys. Bibliotekę w swoich pomieszczeniach prowadziło 917 instytucji (w tym 763 domy i ośrodki kultury). Stałe zajęcia hobbystyczne i artystyczne odbywały się w 4,7 tys. pracowni specjalistycznych. W 17,4 tys. amatorskich zespołów artystycznych działało 275,9 tys. członków, w tym 156,9 tys. dzieci i młodzieży w wieku do lat 15. Liczba organizujących zajęcia tematyczne kół i klubów wyniosła 10,3 tys. natomiast liczba działających w nich członków – 237,8 tys. osób, w tym 99,7 tys. dzieci i młodzieży. W ramach międzyresortowego programu edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży przeprowadzono 39,0 tys. zajęć z dziedziny muzyki, teatru i plastyki oraz 9,8 tys. imprez, w których łącznie wzięło udział 671,1 tys. osób. Zorganizowano 5,7 tys. różnorodnych

kursów (w tym 1,5 tys. kursów, języków obcych, 1,3 tys. kursów tańca towarzyskiego i 1,2 tys. kursów nauki gry na instrumentach), które ukończyło 91,5 tys. osób, w tym 47,0 tys. dzieci i młodzieży w wieku poniżej 15 lat.

1282 domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice spośród 1617 instytucji w miastach należały do sektora publicznego, w tym 1265 to jednostki, których organem założycielskim były samorządy terytorialne (z tego 466 domów kultury, 605 ośrodków kultury, 105 klubów i 89 świetlic), wśród których samorządy gminne były organizatorem 857 instytucji. Wśród działających na wsi 2320 domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic, 2300 było instytucjami samorządowymi (z tego 274 domy kultury, 847 ośrodków kultury, 90 klubów i 1089 świetlic), z których 2289 prowadziły samorządy gminne.

Działalność domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic wspomagały należące do systemu oświaty i ukierunkowane na pracę z dziećmi i młodzieżą placówki oświatowo-wychowawcze (do niedawna nazywane placówkami wychowania pozaszkolnego): pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, międzyszkolne ośrodki sportowe, ogrody jordanowskie i inne placówki o charakterze specjalistycznym (artystyczne, politechniczne, naukowe itp.).

Tabl. 14. Placówki oświatowo-wychowawcze
Stan w dniu 31 X

Rodzaje placówek Województwa	Placówki	Uczestnicy stałych i okresowych form zajęć					
		ogółem	artystycz- nych	technicz- nych	nauko- wych	sporto- wych	innych
Ogółem							
OGÓŁEM.....2003	388	946597	284982	25823	141908	273712	220172
2004	370	968234	310044	25119	147699	323094	162278
2005	393	915015	328558	22250	168990	262836	132381
pałace młodzieży..2003	12	194496	72192	4793	39746	26574	51191
2004	12	182213	71056	2441	34723	22349	51644
2005	12	181376	87635	3326	32471	22450	35494
młodzieżowe.....2003	130	294397	168032	15838	19230	32415	58882
domy kultury 2004	128	319233	187806	17122	19034	43752	51519
2005	125	314875	190126	15079	19555	39997	50118
ogniska pracy.....2003	72	76857	37449	4305	15662	9783	9658
pozaszkolnej 2004	70	69766	33598	2946	16161	7981	9080
2005	96	73546	37132	2815	16712	7968	8919
międzyszkolne.....2003	89	254497	735	27	130	181069	72536
ośrodki sportowe2004	84	254348	101	-	132	237750	16365
2005	82	190720	52	13	2105	175085	13465
ogrody jorda-.....2003	16	31031	2461	488	1305	22020	4757
nowskie 2004	14	34451	7567	2173	1878	8346	14487
2005	14	12500	2038	220	385	4771	5086
Inne placówki.....2003	69	95319	4113	372	65835	1851	23148
2004	62	108223	9916	437	75771	2916	19183
2005	64	141998	11575	797	97762	12565	19299
Według województw							
Dolnośląskie	19	43713	13602	1084	2297	21632	5098
Kujawsko-pomorskie	10	43568	20359	1216	5804	6843	9346
Lubelskie	16	34350	29938	726	720	274	2692
Lubuskie	5	8771	1968	95	317	5967	424
Łódzkie	26	73878	22234	565	13747	8542	28790
Małopolskie	49	207660	55148	2899	35994	94603	19016
Mazowieckie	71	99623	45395	2209	4433	26648	20938
Opolskie	7	13639	4440	48	2667	6436	48
Podkarpackie	19	10730	6514	324	867	2308	717
Podlaskie	8	9841	4147	277	2065	2096	1256
Pomorskie	29	31590	10770	335	2207	12199	6079
Śląskie	60	186260	39489	3601	92034	26324	24812
Świętokrzyskie	9	8225	3986	303	718	2093	1125
Warmińsko-mazurskie	13	40820	18562	7575	230	11593	2860
Wielkopolskie	27	30887	12152	530	1128	13483	3594
Zachodniopomorskie	25	71460	39854	463	3762	21795	5586

W organizowanych przez 393 placówki oświatowo-wychowawcze (o 23 placówki więcej niż w roku poprzednim) stałych i okresowych formach zajęć, w 2005 r. uczestniczyło 915,0 tys. dzieci i młodzieży (o 53,2 tys. mniej niż w 2004 r., tj. o 5,5%), w tym 328,6 tys.

osób w zajęciach artystycznych oraz 169,0 tys. – w zajęciach naukowych (w stosunku do roku poprzedniego więcej o odpowiednio: 6,0% i 14,4%), a 262,8 tys. osób w zajęciach sportowych (spadek liczby uczestników w stosunku do roku poprzedniego o 18,7%).

W szkołach dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2005/2006 działało 42,9 tys. szkolnych kół, klubów i zespołów (stan w dniu 31 XII) prowadzących zajęcia pozalekcyjne w dziedzinie artystycznej (wzrost o 2,7% w stosunku do poprzedniego roku szkolnego), w tym 28,9 tys. w szkołach podstawowych i 10,1 tys. w gimnazjach. Uczestnikami tych zajęć było 724,5 tys. uczniów (o 1,7% więcej niż w roku szkolnym 2004/2005), w tym 495,3 tys. uczniów szkół podstawowych i 170,6 tys. uczniów gimnazjów.

Tabl. 15. Szkolne koła (kluby, zespoły) artystyczne i uczestnicy artystycznych zajęć pozalekcyjnych i nadobowiązkowych w szkołach dla dzieci i młodzieży^a w latach 2003/2004 – 2005/2006
Stan w dniu 31 XII

Szkoły	Koła			Uczestnicy		
	2003/04	2004/05	2005/06	2003/04	2004/05	2005/06
OGÓŁEM	39675	41774	42916	680134	712118	724452
Podstawowe	25987	27583	28916	460267	487103	495293
Gimnazja	9266	9926	10062	156127	166533	170623
Licea ogólnokształcące	2393	2088	2150	35984	33047	34677
Zasadnicze zawodowe ^b	244	271	296	2574	2840	3087
Licea profilowane	395	451	448	5810	6631	5965
Technika	1279	1060	936	17526	13989	13068
Artystyczne ^c	68	74	65	1060	1159	993
Policealne	43	51	43	786	816	746

a Łącznie ze szkołami specjalnymi. b Łącznie ze specjalnymi szkołami przysposabiającymi do pracy. c Dające uprawnienia zawodowe.

W opisie kultury nie można pominąć szkolnictwa artystycznego, które przygotowuje zarówno przyszłych twórców i odtwórców kultury, jak i kadre pedagogiczną – nauczycieli i instruktorów szkolnych przedmiotów artystycznych i zajęć edukacji kulturalnej.

W roku szkolnym 2005/2006 działało 339 szkół artystycznych dla dzieci i młodzieży nie dających uprawnień zawodowych, w tym 41 szkół realizujących jednocześnie program ogólnokształcący. Dysponowały one 5,4 tys. pomieszczeń do nauczania, w tym w szkołach realizujących jednocześnie program ogólnokształcący – 0,9 tys. pomieszczeń. Do szkół tych uczęszczało – podobnie jak w poprzednim roku szkolnym - 50,1 tys. uczniów, w tym 31,2 tys. dziewcząt (w tym do szkół realizujących jednocześnie program ogólnokształcący – odpowiednio: 7,7 tys. i 5,0 tys.). W klasach pierwszych tych szkół w roku szkolnym 2005/2006 podjęło naukę 11,5 tys. uczniów, w tym 7,1 tys. dziewcząt (w tym w szkołach realizujących jednocześnie program ogólnokształcący – odpowiednio: 1,3 tys. i 0,8 tys.).

Tabl. 16. Szkoły artystyczne^a według województw

Rok szkolny Województwa	Szkoły artystyczne nie dające uprawnień zawodowych			Szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe			Policealne szkoły artystyczne		
	szkoły	uczniowie		szkoły	uczniowie		szkoły	uczniowie	
		razem	w tym kobiety		razem	w tym kobiety		razem	w tym kobiety
POLSKA.....2003/04	336	50611	31418	215	22124	14457	30	2292	1648
2004/05	338	50147	31172	206	22838	14893	25	2260	1667
2005/06	339	50135	31177	209	22652	14884	24	2059	1504
Dolnośląskie	26	3487	2237	16	1686	1058	2	394	287
Kujawsko-pomorskie	12	1823	1170	10	1046	666	3	105	62
Lubelskie	24	2872	1794	15	1367	888	—	—	—
Lubuskie	12	1846	1053	7	594	418	—	—	—
Łódzkie	20	3797	2273	14	1357	857	—	—	—
Małopolskie	28	5480	3420	21	2403	1571	3	107	68
Mazowieckie	35	5144	3251	27	2774	1808	4	774	673
Opolskie	14	2202	1355	4	576	403	—	—	—
Podkarpackie	31	3906	2276	18	1976	1219	1	111	79
Podlaskie	21	1920	1187	8	747	499	1	20	9
Pomorskie	22	3057	1967	9	976	688	2	113	69
Śląskie	27	5416	3358	25	3490	1249	2	63	53
Świętokrzyskie	6	784	488	4	475	329	—	—	—
Warmińsko-mazurskie	14	1814	1196	5	552	373	—	—	—
Wielkopolskie	30	4074	2547	15	1571	1035	3	73	53
Zachodniopomorskie	17	2513	1605	11	1062	723	3	299	151

^a Stan w dniu 30 września.

209 szkół artystycznych dla młodzieży dających uprawnienia zawodowe dysponowało 2,2 tys. pomieszczeń do nauczania (w tym w 99 szkołach realizujących jednocześnie program ogólnokształcący – 1,3 tys. pomieszczeń). Do tych szkół artystycznych w roku szkolnym 2005/2006 uczęszczało 22,6 tys. uczniów (o 0,8% mniej niż w poprzednim roku szkolnym), w tym 14,9 tys. kobiet. W klasach pierwszych rozpoczęło naukę 5,3 tys. uczniów, w tym 3,5 tys. kobiet.

Łącznie wśród uczniów w szkołach artystycznych (bez szkół policealnych) 63,3% stanowiły kobiety (nieznacznie więcej niż w roku szkolnym 2004/2005 – 63,1%), w tym w szkołach realizujących jednocześnie program ogólnokształcący – 68,2% (w poprzednim roku szkolnym - 67,7%).

W roku szkolnym 2004/2005 szkoły artystyczne nie dające uprawnień zawodowych ukończyło 7,2 tys. absolwentów (w tym 4,4 tys. dziewcząt), w tym 1,3 tys. w szkołach realizujących jednocześnie program ogólnokształcący (w tym 0,8 tys. dziewcząt). Absolwentami szkół artystycznych dających uprawnienia zawodowe zostało 3,5 tys. osób (w tym 2,4 tys. kobiet), w tym szkół realizujących jednocześnie program ogólnokształcący – 2,6 tys. uczniów (w tym 1,8 tys. kobiet).

Łącznie we wszystkich szkołach zawodowych i ogólnozawodowych dla młodzieży (bez szkół policealnych), zawodów zaliczonych do grupy kierunków artystycznych w roku szkolnym 2005/2006 uczyło się 25,8 tys. osób, w tym 16,8 tys. kobiet (w poprzednim roku szkolnym, odpowiednio: 31,1 tys. i 19,8 tys. osób). Absolwentami tej grupy kierunków (z roku szkolnego 2004/2005) zostało 4,9 tys. uczniów, w tym 3,4 tys. kobiet.

Ponadto w roku szkolnym 2005/2006 funkcjonowały 24 policealne szkoły artystyczne oraz pomaturalne szkoły bibliotekarzy i kształcenia animatorów kultury, dysponujące 0,2 tys. pomieszczeń do nauczania. Spośród 2,1 tys. uczniów, w tym 1,5 tys. kobiet (w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym o odpowiednio: 8,9% mniej i 9,8% mniej), naukę rozpoczęło 1,1 tys. osób (w tym 0,8 tys. kobiet). Wśród 0,9 tys. absolwentów z roku szkolnego 2004/2005 – 0,7 tys. to kobiety. Łącznie we wszystkich szkołach policealnych i pomaturalnych słuchaczami zajęć zaliczonych do grupy kierunków artystycznych w roku szkolnym 2005/2006 było 5,5 tys. osób, w tym 3,0 tys. kobiet (w poprzednim roku szkolnym – odpowiednio: 5,0 tys. i 2,8 tys. słuchaczy). Absolwentami tej grupy kierunków zostało 2,1 tys. osób, w tym 1,2 tys. kobiet.

Tabl. 17. Uczniowie i absolwenci szkół artystycznych dających uprawnienia zawodowe według grup kierunków kształcenia^a

Grupy kierunków kształcenia	2004/2005	2005/2006	2004/2005
	uczniowie ^b		absolwenci
Ogółem	22838	22652	3538
w tym I klasa	5436	5291	x
w tym kobiety	14893	14884	2433
Pedagogiczne	248	233	32
Artystyczne	21253	20768	3350
Ekonomiczne i administracyjne	1337	1617	156
Usług dla ludności	-	34	-

a Zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji (ISCED'97). b Stan w dniu 30 IX.

Na kierunkach kulturalnych i artystycznych w roku akademickim 2005/2006 kształciło się 49,5 tys. studentów szkół wyższych (w tym 34,2 tys. kobiet), z czego 30,5 tys. osób (w tym 21,1 tys. kobiet) uczęszczało na studia dzienne.

Tabl. 18. Studenci szkół wyższych^a kierunków kulturalnych i artystycznych

Kierunki studiów ^b	Ogółem	W tym kobiety	Z "Ogółem" na studiach dziennych	
			razem	w tym kobiety
OGÓŁEM.....2003/2004	44200	30405	27004	18531
.....2004/2005	43654	29630	27270	18603
.....2005/2006	49472	34177	30479	21111
Aktorstwo	451	224	451	224
Architektura wnętrz	1840	1499	1113	921
Architektura i wzornictwo	88	64	-	-

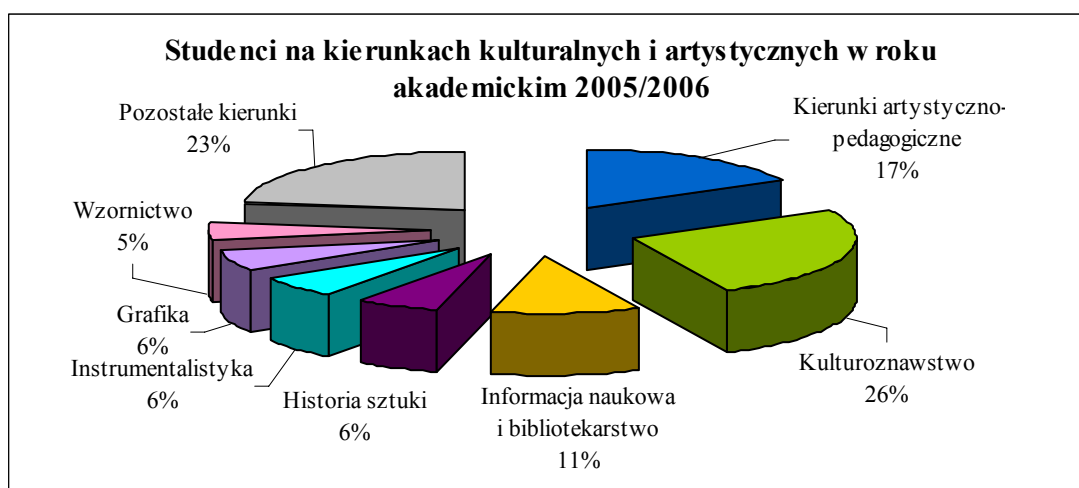
Tabl. 18. Studenci szkół wyższych^a kierunków kulturalnych i artystycznych (dok.)

Kierunki studiów ^b	Ogółem	W tym kobiety	Z "Ogółem" na studiach dziennych	
			razem	w tym kobiety
Artystyczno-pedagogiczny	151	105	151	105
Informacja naukowa i bibliotekarstwo	5411	4464	2828	2230
Dyrygentura	52	15	52	15
Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej	2812	1482	2075	1156
Edukacja artystyczna w zakresie sztuki plastycznej	3792	2809	2053	1529
Edukacja muzyczna z pedagogiką opiekuńczo-wychow.	51	26	51	26
Edukacja muzyczna	62	16	62	16
Edukacja plastyczna	192	134	155	110
Filologia klasyczna i kultura śródziemnomorska	97	77	97	77
Fotografia	4	2	4	2
Fotografika artystyczna	60	29	-	-
Grafika	2802	1711	1671	1064
Historia sztuki	2864	2416	1887	1607
Instrumentalistyka	2991	1586	2359	1222
Jazz i muzyka estradowa	393	109	96	16
Język i kultura słowacka	36	26	36	26
Język i kultura ukraińska	22	20	22	20
Jubilerstwo i obróbka kamieni	81	46	34	24
Kompozycja i teoria muzyki	452	316	402	273
Komunikacja wizualna	12	6	12	6
Konserwacja i restauracja dzieł sztuki	687	507	632	483
Kultura krajów karpackich	326	155	175	100
Kultura Rosji i narodów sąsiadujących	300	245	147	115
Kulturoznawstwo	12787	9355	7291	5372
Malarstwo	1637	1108	1218	810
Malarstwo i grafika	40	30	-	-
Muzykologia	552	360	489	325
Muzykoterapia	158	95	-	-
Nauczanie początkowe z wychowaniem muzycznym	99	85	99	85
Ochrona dóbr kultury	369	265	253	199
Organizacja produkcji filmowej i telewizyjnej	782	336	98	45
Pedagogika opiekuńczo-wychow. z muzyką/plastyką	412	328	314	254
Pedagogika szkolna z edukacją medialną	163	127	45	37
Projektowanie graficzne	5	2	5	2
Realizacja obrazu filmowego i telewizyjnego	1061	430	350	138
Restauracja dzieł rzemiosła artystycznego	190	105	99	62
Reżyseria	218	68	147	55
Reżyseria dźwięku	53	21	53	21
Reżyseria filmowa i telewizyjna	2	1	2	1
Reżyseria obrazu filmowego i telewizyjnego	2	-	2	-
Rzeźba	407	234	407	234
Scenografia	37	37	7	7
Sztuka lalkarska	173	100	173	100
Taniec	20	12	-	-
Wiedza o teatrze	472	371	372	299
Wokalistyka	589	371	532	328
Wychowanie plastyczne	353	249	216	157
Wychowanie plastyczne z grafiką użytkową	194	135	95	71
Wzornictwo	2530	1823	1617	1132
Na I roku studiów bez przyporządkowanego kierunku	138	40	30	10

a W uczelniach publicznych i niepublicznych łącznie z cudzoziemcami; stan na początek roku akademickiego.

b Kierunki i specjalności.

Do wyższych szkół artystycznych w roku akademickim 2005/2006 uczęszczało 15,4 tys. studentów, w tym 9,6 tys. kobiet (w poprzednim roku akademickim – odpowiednio: 15,1 tys. i 9,3 tys.). W uczelniach publicznych tego typu kształciło się 14,2 tys. osób, w tym 8,8 tys. kobiet (wobec – odpowiednio: 14,0 tys. i 8,6 tys. w roku 2004/2005). Z ogólnej liczby studentów uczelni artystycznych, 9,1 tys. (w tym 5,6 tys. kobiet) uczęszczało na studia w systemie dziennym (w poprzednim roku akademickim – odpowiednio: 9,7 tys. i 6,0 tys.).

W 8 publicznych akademiach muzycznych roku akademickim 2005/2006 studiowało 5,4 tys. studentów (w tym 3,0 tys. kobiet), w tym na studiach dziennych – 4,1 tys. osób (w tym 2,9 tys. kobiet). Na I roku studiowało 1,1 tys. osób (w tym 0,6 tys. kobiet). W 7 publicznych akademiach plastycznych studiowało 7,1 tys. studentów (w tym 5,0 tys. kobiet), w tym na studiach dziennych – 4,1 tys. studentów (w tym 2,8 tys. kobiet), natomiast na I rok studiów przyjęto 1,5 tys. osób (w tym 1,0 tys. kobiet). W 3 publicznych wyższych szkołach kształcących w zakresie sztuki scenicznej studiowało 1,7 tys. osób (w tym 0,8 tys. kobiet), w tym na studiach dziennych – 0,9 tys. osób (w tym 0,5 tys. kobiet). Na I rok studiów przyjęto 0,4 tys. przyszłych aktorów, reżyserów i artystów estradowych (w tym 0,2 tys. kobiet). W publicznych uczelniach artystycznych studiowało 192 cudzoziemców. Po zakończeniu roku akademickiego 2004/2005 studia w publicznych i niepublicznych uczelniach artystycznych ukończyło 2,7 tys. absolwentów, w tym 1,7 tys. kobiet (w tym studiów dziennych – odpowiednio 1,5 tys. i 1,0 tys.). Wśród absolwentów było 26 obcokrajowców, w tym 20 kobiet.

Na studiach podyplomowych w wyższych szkołach artystycznych w roku akademickim 2005/2006 kształciło się 889 słuchaczy, w tym 876 w szkołach publicznych. W studiach doktoranckich na uczelniach artystycznych, w roku akademickim 2005/2006, uczestniczyło 17 osób. W 2005 r. w dziedzinach nauk artystycznych nadano stopień doktora

79 osobom (w tym 38 kobietom): 40 w dziedzinie sztuki muzycznej, 37 – sztuki plastycznej i 2 w dziedzinie sztuki filmowej, a stopień doktora habilitowanego 59 osobom (w tym 30 kobietom): 14 w dziedzinie sztuki muzycznej i 43 w dziedzinie sztuki plastycznej, 2 – sztuki teatralnej, natomiast tytuł profesora nadano 31 osobom (w tym 9 kobietom): 8 w dziedzinie sztuki muzycznej, 19 – sztuki plastycznej, 3 – sztuki teatralnej i 1 w dziedzinie sztuki filmowej.

Mówiąc o dostępie do instytucji kultury, należy wspomnieć o przystosowaniu obiektów kulturalnych do potrzeb osób niepełnosprawnych, szczególnie osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. W 2005 r. w obiektach przystosowanych dla tych osób mieściło się 51,4% instytucji widowiskowych. Liczba miejsc na widowni w stałych salach instytucji artystycznych w obiektach przystosowanych dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich wyniosła 43544 i stanowiła 63,3% wszystkich miejsc w teatrach i instytucjach muzycznych.

Tabl. 19. Wybrane instytucje kultury dostępne dla osób niepełnosprawnych

Województwa		Ogółem				W tym przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich			
		biblioteki publiczne	galerie	kina stałe	muzea	biblioteki publiczne	galerie	kina stałe	muzea
Polska	2003	8727	281	589	665	1020	90	278	136
	2004	8653	274	545	668	1122	92	275	146
	2005	8591	292	536	690	1186	103	287	164
Dolnośląskie		668	28	47	45	128	11	22	11
Kujawsko-pomorskie		464	11	20	26	67	5	16	5
Lubelskie		610	9	30	39	74	2	11	6
Lubuskie		271	4	18	14	40	3	8	2
Łódzkie		568	41	34	41	54	18	15	6
Małopolskie		766	66	49	104	86	15	25	29
Mazowieckie		1013	31	64	103	163	15	36	27
Opolskie		325	3	14	13	36	-	4	2
Podkarpackie		700	4	39	34	44	2	11	5
Podlaskie		256	10	19	26	19	5	10	6
Pomorskie		346	13	22	52	74	4	18	12
Śląskie		840	28	61	47	147	11	42	15
Świętokrzyskie		300	4	14	22	32	1	11	6
Warmińsko-mazurskie		348	5	28	23	60	3	15	5
Wielkopolskie		736	13	46	79	99	4	25	22
Zachodniopomorskie		380	22	31	22	63	4	18	5

Dla poszczególnych typów instytucji artystycznych odsetki te (instytucji przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych i miejsc na widowni w stałych salach tych instytucji) kształtowały się następująco: w teatrach dramatycznych - odpowiednio:

48,9% i 59,1%, w teatrach lalkowych – 60,0% i 59,4%, w operach – 77,8% i 93,1%, w operetkach, baletach, teatrach tańca i musicalowych – 53,8 i 51,0%, a w filharmoniach – 63,6% i 63,3%. W województwie opolskim, w którym do 2005 r. nie było w ogóle obiektów instytucji widowiskowych przystosowanych dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich w roku bieżącym został dostosowany teatr dramatyczny z 933 miejscami dla osób niepełnosprawnych. W pozostałych województwach odsetek miejsc w obiektach instytucji artystycznych, które były dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych był bardzo zróżnicowany i zawierał się w przedziale 40,4%-100,0%; w tym w trzynastu spośród nich – powyżej 50% miejsc w stałych salach instytucji prowadzących działalność sceniczną, znajdowało się w budynkach przystosowanych dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

Spośród innych instytucji kultury, 53,5 % kin stałych dawało możliwość swobodnego poruszania się osobom korzystającym z wózków inwalidzkich. Do potrzeb osób niepełnosprawnych przystosowane było 23,8% muzeów i oddziałów muzealnych (21,8% w sektorze publicznym i 33,6% w sektorze prywatnym) oraz 35,3% galerii i salonów sztuki (41,5% galerii w sektorze publicznym i 27,3% – w sektorze prywatnym).

W przypadku bibliotek publicznych – jedynie 13,8% bibliotek i filii bibliotecznych było w 2005 r. przystosowanych dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich (w miastach – 22,7%; na wsi – 9,3%). Z kolei wśród domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic w 2005 r. było 21,0% instytucji kultury, które były przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich (27,2% domów kultury, 26,4% ośrodków kultury, 18,0% klubów i 11,2% świetlic) – 28,0% w miastach i 16,2% na wsi.

Nadal obserwuje się istotne różnice zarówno w dostępie do instytucji kultury jak i w stopniu korzystania z nich w poszczególnych województwach, a także wzrost zróżnicowania między miastem a wsią. Dotyczy ono zarówno gęstości sieci instytucji artystycznych i instytucji upowszechniania kultury, jak też uczestnictwa ludności w kulturze.

Warto zauważyć, że w przypadku województw różnice te w poszczególnych dziedzinach kultury zmniejszają się, np. w odniesieniu do korzystania z bibliotek lub też zwiększają, jak to ma miejsce w sferze kinematografii. W tej dziedzinie ma to związek, o czym już wspomniano, z nierównomiernym rozwojem kin wielosalowych w poszczególnych województwach. Frekwencja w kinach coraz bardziej jest monopolizowana przez multipleksy i minipleksy. W 2005 r. kina wielosalowe przyciągnęły blisko $\frac{3}{4}$ widowni kinowej.

Tabl. 20. Zróżnicowanie kulturalne województw – wybrane wskaźniki
Na 1000 ludności

Wyszczególnienie	2003		2004		2005	
	min	max	min	max	min	max
Księgozbiór w wol. ^{ac}	2781	4191	2755	4183	2753	4214
Czytelnicy ^{ac}	162	232	159	232	162	225
Wypożyczenia w wol. ^{ac}	3148	4907	3043	4870	3279	5226
Miejsca w kinach stałych ^b	4,3	7,8	4,0	8,2	3,7	8,3
Widzowie w kinach ^c	212	1393	348	1625	211	1270
Zwiedzający muzea ^c	150	1432	150	1518	154	1730
Miejsca w stałych salach w teatrach i instytucjach muzycznych ^b	0,79	2,71	0,79	2,82	0,79	2,84
Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych ^c	106	414	102	410	91	431
Abonenci radia ^b	156	267	155	267	150	264
Abonenci telewizji ^b	151	262	149	260	144	256

a W bibliotekach publicznych. *b* Stan w dniu 31 XII. *c* W ciągu roku.

W okresie zachodzących przemian dysproporcje w dostępie do instytucji kultury w miastach i na wsi utrwały się, a niekiedy pogłębiły jeszcze. Nadal praktycznie wszystkie profesjonalne instytucje sceniczne zlokalizowane są w dużych miastach, podobnie jak kina i galerie, a liczba ludności przypadająca na 1 placówkę biblioteczną na wsi w ciągu minionej dekady wzrosła niemal o 1/3. Infrastruktura kulturalna w miastach i na wsi jest silnie zróżnicowana, podobnie jak wielkość i różnorodność oferty instytucji kultury. Wzrost cen produktów kultury i usług kulturalnych, w powiązaniu z możliwościami wyboru, ma również wpływ na ograniczenie dostępu do kultury, szczególnie na wsi i w małych miastach. Częstość korzystania z instytucji kultury i ich zasobów jest większa w miastach niż na wsi. W mieście łatwiejszy jest dostęp do instytucji upowszechniających kulturę, większa jest podaż artykułów użytku kulturalnego, zasobów dóbr kultury o charakterze muzealnym i współczesnych.

Tabl. 21. Zróżnicowanie kulturalne między miastem a wsią
Na 1000 ludności

Wyszczególnienie	1995		2002		2003		2004		2005	
	m	w	m	w	m	w	m	w	m	w
Ludność na placówkę biblioteczną ^{ab}	5807	1500	6645	2032	6699	2070	6685	2115	6716	2149
Miejsca w czytelnich ^{ab}	2,11	3,96	2,23	3,88	2,23	3,83	2,23	3,79	2,26	3,78
Księgozbiór w wol. ^{ab}	3268	3983	3329	3835	3337	3799	3362	3778	3389	3784
Wypożyczenia w wol. ^{ac}	4708	3056	4581	2774	4637	2795	4612	2739	4374	2628
Miejsca w kinach stałych ^b	8,6	0,6	9,7	0,5	9,5	0,5	9,3	0,4	9,8	0,4
Widzowie w kinach ^c	939	16	1126	35	1052	34	1391	41	1043	26
Abonenci radiowi ^b	301	203	273	188	270	185	274	186	266	180
Abonenci telewizyjni ^b	285	195	266	183	263	180	265	180	257	175

a W bibliotekach publicznych. *b* Stan w dniu 31 XII. *c* W ciągu roku.

Zmniejszaniu zróżnicowania kulturalnego winno służyć m.in. zwiększanie się operatywności samorządów terytorialnych, rozbudowa sektora prywatnego w sferze kultury i rozwijanie społecznie podejmowanych lokalnych inicjatyw kulturalnych.

Mimo obserwowanych tendencji do urynkowienia i rozwoju instytucji kultury sektora prywatnego, większość z nich pozostaje nadal wśród instytucji publicznych.

W sferze publicznej znajdują się przede wszystkim biblioteki publiczne i ich filie oraz domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice (91,0% tych instytucji). Ponadto w 2005 r. wśród instytucji prowadzących działalność kulturalną, organizowanych przez jednostki sektora publicznego, było 83,67% muzeów i oddziałów muzealnych, 69,7% kin i 56,2% galerii i salonów sztuki. Instytucje sektora publicznego przeważają także nadal wśród organizatorów instytucji kultury w przypadku instytucji scenicznych i bibliotek (innych niż publiczne). Wobec decentralizacji zarządzania kulturą, począwszy od 1999 r., większość instytucji kultury prowadzonych wcześniej przez organy administracji rządowej została przekazana samorządom terytorialnym. W 2005 r. jednostki samorządu terytorialnego były organizatorem 90,6% domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic, 70,7% muzeów i oddziałów muzealnych, 67,5% kin oraz 51,7% galerii i salonów sztuki.

Jednostki sektora prywatnego wyraźnie przodują natomiast w zakresie działalności wydawniczej (zarówno wydawnictw periodycznych jak i nieperiodycznych), przeważają w sferze mediów (zwłaszcza radia, skutecznie konkurując z radiofonią publiczną), równoważą rynek w kinematografii w zakresie produkcji i dystrybucji filmów. W sektorze prywatnym kultury lokalnej pozostają głównie punkty sprzedaży prasy (także książek) i wypożyczalnie kaset wideo oraz organizacje społeczno-kulturalne.